

Natuur- & Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

Jaarverslag 2023

1. Jaarverslag 2023 Algemeen	p.2
2. Werkgroep Planologie	p.3
3. Werkgroep Terreinbeheer	p.8
4. Werkgroep Vogels	p.11
a. <i>Jaarverslag Kerkuilenwerkgroep 2023</i>	
b. <i>Projectgroep Zomertortel</i>	
5. Werkgroep Planten	p.19
a. <i>Jaarverslag Plantenwerkgroep G-O-oost</i>	
6. Werkgroep Vlinders	p.23
7. Werkgroepen Groene Strand	p.50
8. Kenniscentrum Zandwallen	p.57

1. Jaarverslag 2023 Algemeen

Begin 2023 telde de vereniging 486 enkele- en gezins-lidmaatschappen. Begin 2024 was dit aantal gestegen tot 523, waarbij van 95% van de leden het e-mailadres bekend is. Van 27 leden is een e-mail onbekend. Ruim 76% van het aantal leden is woonachtig op het eiland, 1 lid is woonachtig in Duitsland.

De ALV van 2023, op 25 april, werd ingeleid met een presentatie door Anton van Haperen: over 'De duinen van Goeree, een schakel in de keten van duingebieden tussen Skagen Odde en Cap Griz Nez'. Jan Zuidweg werd op de ALV verwelkomd als vijfde bestuurslid.

In 2023 heeft de afdeling Goeree-Overflakkee van het IVN, waar NLGO altijd een vriendelijke band mee onderhield, moeten besluiten om zichzelf op te heffen. Dat is jammerlijk, maar het heeft er wel in geresulteerd dat een aantal actieve leden van IVN de overstap naar NLGO hebben gemaakt, om actief te worden in de Werkgroep Educatie van NLGO. IVN G-O besloot om bij de opheffing van deze IVN-afdeling een donatie van 6000 euro aan NLGO te doen. Ook zijn de ledenwandelingen, die IVN altijd organiseerde, binnen NLGO geïntroduceerd.

Er zo stonden naast de ALV in 2023 meer dan 30 activiteiten [op de agenda](#), waaronder strandopruimacties, strandstruintochten door de projectgroep Educatie, werkgroepvergaderingen, ledenexcursies, o.a. bij Fort Frederik en het Watersnoodmuseum, vogelexcursies, twee avonden over de rijkdom van het strand in de Overkant, en een excursie naar het Offshore Expertisecentrum in Stellendam.

Er zijn in 2023 [5 NLGO Nieuwsbrieven](#) per email verzonden. Het bestuur heeft 11 maal aan het begin van de maand vergaderd, samen met de coördinatoren van de werkgroepen.

Vanuit de werkgroep OKRR zijn in 2023 [4 nieuwsbrieven](#) verstuurd naar 1100 volgers. Het blad Sterna verscheen dit jaar 3 maal.

Werkgroepen

De echte kracht van NLGO schuilt in de werkgroepen. Het bestuur is trots op de impact die de werkgroepen en projectgroepen hebben op de ontwikkeling van bijvoorbeeld het Groene Strand, trots op de monitoring van flora en fauna, trots op het kritische volgen van planologische ontwikkelingen, trots op het terreinbeheer, op de adviezen die we geven voor zandwallen, waterbeheer. De vereniging is echt een vraagbaak en gesprekspartner voor Gemeente, Provincie en Waterschap.

In de jaarverslagen van de diverse groepen leest u over hun activiteiten.

Ed van Wijk Secretaris NLGO

Jaarverslag 2023

Planologie en beroepschriften

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

2. Werkgroep Planologie

De positie van coördinator is na het vertrek van Jos Hendriks vacant. NLGO kent diverse groepen die zich bezighouden met het Planologie: één algemene werkgroep Planologie en twee groepen die zich specifiek richten op de Kop van het Eiland: De projectgroep OKRR en de werkgroep Kenniscentrum Zandwallen. Daarnaast bestaat er de projectgroep Omgevingswet, die zich bezighoudt met het vergaren van kennis over de nieuwe Omgevingswet.

De projectgroep Omgevingswet is twee jaar geleden in eerste instantie opgericht om binnen NLGO kennis te vergaren over de in te voeren Omgevingswet. Op dit moment houdt de groep zich bezig met de gemeentelijke omgevingsvisies die voor het eiland worden voorbereid. Ook speelt ze een belangrijke rol in het provinciaal overleg over de inrichting van het landelijk gebied (lees: stikstofproblematiek, energietransitie, opgave wonen) in het kader van de ZH-PLG.

Planologische vraagstukken buiten de Kop van het eiland worden opgepakt door het bestuur, in samenwerking met een aantal betrokken leden.

Onderstaand de jaarverslagen 2023 van deze werkgroepen.

2a. Planologie

Bewaken van de effecten van planologische ontwikkelingen op het eiland op de natuur en het landschap.

Max van der Sleen, Kees van 't Zelfde, Ed van Wijk, Jos Hendriks, Jan Zuidweg, Bram Schrier, Gjalt Huppes

In 2023 hebben we ons bezig gehouden met de volgende dossiers:

- **Het Zuid-Hollandse Programma Landelijk Gebied ZH-PLG.** Dit is een langjarig programma van de Provincie gericht op de toekomst van het Landelijk gebied. Speerpunten zijn de kwaliteitsverbetering van de natuurgebieden, stikstof, waterkwaliteit, afmaken van het Natuur Netwerk Nederland, realiseren van extra bossen en realiseren van 10% groenblauwe dooradering. Vanuit het Rijk zijn hier miljarden voor beschikbaar. Namens de natuur praten wij samen met Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en de Stichting Duinbehoud mee over de manier waarop dit geld het beste besteed kan worden om de doelstellingen te realiseren. We werken hierin ook samen met de natuurverenigingen van Voorne Putten en Hoekse Waard.
- **Het gemeentelijke beleid woningbouw buitengebied.** De gemeente heeft het beleid van de afgelopen jaren geëvalueerd en eind 2023 een nieuw beleid gepresenteerd. Ook het ruimte-voor-ruimte beleid en het bouwen in het zandwallengebied valt hieronder. NLGO heeft geprobeerd het beleid op allerlei punten te verbeteren, maar dat is eigenlijk niet goed gelukt. Er is alleen een toezegging gedaan dat ieder bouwproject dat gebaseerd is op dit beleid gemeld gaat worden aan de Gemeenteraad zodat die het beleid kan controleren en evalueren.
- **Hernesseroord.** In November 2022 is er een overeenkomst gesloten met de projectontwikkelaar voor de aanplant van 1300 bomen en struwelen. De komende vijf jaar zal dit vier keer per jaar met de aannemer worden geëvalueerd over de voortgang.

- **Randweg Middelharnis.** In oktober 2022 is aan de Raad een voorlopig plan gepresenteerd wat resulteert in een brug en de kap van 1400 bomen. De definitieve presentatie, kosten en aanvragen moeten nog plaatsvinden. De participatie is uit het plan gehaald. Wanneer de Raad zich achter het plan schaaft zal NLGO zich verzetten tegen de kap van de 1400 bomen.
- **Heerlijk Haringvliet.** In november is een zienwijze tegen het plan Heerlijk Haringvliet ingediend, met name gericht op het versturende effect op het landschap door de bouw van 45 vrijstaande huizen boven op een terp. Ook zijn er twijfels bij de kwaliteit van het te realiseren nieuwe natuurgebied, dat beheerd en bekostigd gaat worden door de bewoners van de huizen.
- **Spuiplein Middelharnis**
Bij het Spuiplein in Middelharnis worden woningen gepland. Door de verdichting van de bebouwing komt groen in de wijk in de knel. NLGO heeft een brief gestuurd, waarin de waarde en noodzaak van natuur-inclusief bouwen wordt benadrukt. Op de bewonersavond kwam namelijk van de kant van de ontwikkelaar weinig begrip voor het treffen van natuur-inclusieve maatregelen.

Naast deze dossiers zijn er nog een aantal gevallen, waarbij bezwaar is gemaakt tegen onvergund gebruik, of waarbij in onze ogen onjuiste procedures zijn gehanteerd.

- **Sluiskreek Oude Tonge.** Dit dossier sleept al meer dan 12 jaar. In 2012 werd een grote hoeveelheid grond op een aan de Sluiskreek gelegen grond gedeponneerd. In de jaren daarna heeft NLGO dit aanhangig gemaakt, om uiteindelijk door de Raad van State in het gelijk te worden gesteld dat de grond weer moet worden afgevoerd en het oorspronkelijke profiel moet worden hersteld. Maar ook daarna is van afvoer weinig gekomen. Slechts een gedeelte is nu verwijderd, voor het resterende deel frustreren de eigenaar en de gemeente het proces.
- **Inpassen Zonnepark aan de Maanezeesegorsdijk te Melissant.**
De eigenaar van het 'zonnepark' weigert het park een adequate landschappelijke inpassing in de omgeving te geven. Dit is reeds jaren geleden opgelegd vanwege de Gemeente, maar handhaving heeft tot nu toe niet het gewenste resultaat opgeleverd. Daarom hebben in 2023/2024 wederom gevraagd deze inpassing een rol te laten spelen bij de eventuele technische uitbreiding van het park. En om ongeacht dat de handhaving uit te voeren.
- **Bezwaar tegen 4x4 Evenement Strand Ouddorp.**
NLGO heeft samen met Natuurmonumenten bezwaar in het voorjaar van 2023 gemaakt tegen het 4x4 Strandevenement. De Gemeente heeft onze bezwaren afgewezen, waarna in het najaar 2023 de zaak is gehoord door de bezwarencommissie. De bezwarencommissie geeft aan dat er wellicht een omissie is geweest in de vergunningsverlening, maar de gemeente verwerpt dat. Het plan is om in het voorjaar 2024 wederom bezwaar te maken bij de diverse instanties.
- **Navraag vergunningen Drainage Oude Oostdijk Ouddorp**
Door aanleg van drainage op de polder Oude Oostdijk wordt extra water onttrokken aan Nature 2000 gebieden. Op onze vraag aan de gemeente of de aangelegde drainage vergunningsplichtig

was is vanwege de Gemeente geantwoord dat dat inderdaad het geval is. In samenwerking met Natuurmonumenten wordt nu bepaald hoe verder met dit dossier.

- **Bezwaar onvergund gebruik perceel G.24 Hofdijkseweg Ouddorp**

De eigenaar van het perceel heeft een container op perceel G.24 geplaatst, stroom en water aangelegd, bunkers uitgegraven, camper(s) gestald op een terrein met natuur en monument waarden. Na onze brief heeft de Gemeente bericht gestuurd dat de eigenaar is verzocht de veranderingen terug te draaien.

2.b Ouddorp Kust Ruimte Rust

De effecten van recreatieve ontwikkelingen op de natuur en het landschap van de kop van het eiland.

Chananja van Estrik, Klaas van Heest, Paul van Kooten, Carina Westhoeve, Servaas van der Horst, Gjalt Huppes.

Juridisch adviseur: Jan Kees Bartel

In 2023 hebben we ons bezig gehouden met de volgende dossiers:

- **Ouddorp Bad Oost:** de ontwikkeling van een hotel met 45 kamers, horeca en detailhandel, en 45 villa's op de agrarische gronden tegenover het Fletcher Hotel. Dit dossier loopt al heel veel jaren. In 2023 heeft de Gemeente de omgevingsvergunning voor dit project afgegeven. OKRR-NLGO heeft bezwaar aangetekend bij de Rechtbank Rotterdam. We hebben best goede hoop dat ons bezwaar zal slagen. Dat zal in de loop van 2024 duidelijk worden als de rechtbank uitspraak doet.

- **57 appartementen bij Landal:** toen het Landalpark gebouwd werd was al voorzien in de bouw van deze appartementen naast het zwembad. Dit was ook in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt, daar viel dus niet veel meer aan te doen. OKRR heeft zich wel hard gemaakt dat ook de "stikstofvergunning" voor deze bouw goed geregeld is. In het overleg met de ontwikkelaar is daarvoor afgesproken dat er gebouwd gaat worden met elektrisch bouw materieel.

- **Uitbreiding Haayse Bos:** de eigenaar heeft een plan ingediend bij de gemeente om de camping uit te breiden met 20 recreatiewoningen, deels op de bestaande camping en deels op de agrarische grond naast de oprit. OKRR heeft een zienswijze ingediend waarin wij onder meer aangeven dat het bouwen van recreatiewoningen op agrarische grond op de kop niet is toegestaan volgens het eigen beleid van de gemeente. Daarbij zien wij ook niet in dat het bouwen van nieuwe woningen naast een bestaande camping leidt tot kwaliteitsverbetering van deze camping, wat één van de hoofdargumenten van de aanvrager is. De gemeente heeft nog geen antwoord gegeven op onze zienswijze. We wachten af.

- **Camping Brouwersdam:** hier spelen verschillende zaken
 - De landbouwschuur. We hebben beroep bij de rechtbank aangetekend tegen deze schuur omdat er een landbouwschuur is aangevraagd terwijl er een zorgwoning en een sanitair gebouw zijn gebouwd. De rechtbank heeft ons helaas geen gelijk gegeven omdat er in eerste instantie wel een schuur is gebouwd. Wat er later is ingebouwd was geen onderdeel van dit beroep.
 - Handhaving overbezetting camping. De vergunning van de camping laat niet meer dan 45 bezette standplaatsen toe. In de praktijk is het aantal bezette standplaatsen geregeld veel groter. Wij hebben bij de gemeente verschillende malen een “verzoek tot handhaving” gedaan. De gemeente heeft ons verzoek sterk getraineerd:
 - 1 keer zijn ze gaan tellen op een door de weekse middag diep in het najaar, toen waren niet meer dan 45 standplaatsen bezet.
 - 1 keer zijn ze gaan tellen, maar op de verkeerde manier. Niet het aantal bezette standplaatsen maar het aantal campers is geteld.Het door de gemeente ingestelde onderzoek vinden wij volstrekt ontoereikend. Wij blijven deze zaak doorzetten.
 - Uitbreiding camping en verplaatsing inrit. Wij hebben in overleg met de gemeente afgesproken dat wij hiervoor de handhaving door de gemeente zelf afwachten. Naast de juridische acties zijn wij ook een aantal maal persoonlijk in gesprek gegaan met de eigenaar van de camping. Hij biedt aan om zijn 50 hectare agrarische gronden om te zetten in 40 hectare natuur en 10 hectare natuurlijke campercamping. Dat zou neerkomen op ongeveer 400 á 500 campers erbij. Daar is volgens ons volstrekt geen draagvlak voor.

Jaarverslag 2023

Terreinbeheer

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

3. Werkgroep Terreinbeheer.

Coördinatoren Kees van 't Zelfde en Krijn Tanis. De werkgroep kan weer terugkijken op een geslaagd en bijzonder jaar. Dit jaar zijn er vier nieuwe vrijwilligers bij de maandaggroep erbij gekomen. Op 14 juli is Cees Appel ons ontvallen en op 20 juli hebben we onder grote belangstelling afscheid van hem genomen. Terreinwerkzaamheden 2023

Werkdagen

In totaal zijn er drie dagen door de zaterdag werkgroep georganiseerd, steeds op de laatste zaterdag van de maand. De werkgroep "de vliegende brigade" is op 24 maandagen actief geweest waarvan 18 volledig en de rest in een kleine "opruimen en versnipperen" bezetting. De gemiddelde opkomst op zaterdag is ten opzichte van vorig jaar weer gedaald, nu naar 11 personen op een actiedag. De daling van de zaterdag baart ons zorgen. Zeker ook met het wegvallen van Cees. Eigenlijk zijn er maar vier tot vijf zaterdag vrijwilligers die verder worden aangevuld met de maandaggroep. Voor de maandaggroep is opkomst gestegen, gemiddeld naar achttien vrijwilligers per actiedag. De totale maandag werkgroep bestaat nu uit meer dan 30 "vaste" vrijwilligers. In 2023 is er toch nog voor 1360 uur (1520 vj) aan werk verzet. Drie werkdagen moesten vanwege de regen worden afgelast.

Werkzaamheden

Voor Natuurmonumenten is het "lichtje" op de kwade Hoek verder vrijgemaakt en zijn de herstelwerkzaamheden opgestart, de opslag bij de Enden verwijderd en werkzaamheden rond de Middelduinen uitgevoerd en gewerkt aan de oevers bij de Scheelhoek. Voor SBB is de poel bij de Vliegers weer verder open gemaakt en de wilgen aan de Vliegers om en om geknot. Voor het Waterschap zijn de knotwilgen aan de Blomweg opgesnoeid. Verder zijn voor het Zuid-Hollandslandschap zijn de nodige werkzaamheden verricht op de Kleistee, en op de Koude Grond. Voor de gemeente Goeree-Overflakkee zijn de wilgen aan de Hofdijkseweg te Ouddorp geknot en de wilgen bij en rond de tennisbaan in Stellendam. De drie vlinder Idylles, één in Ouddorp, één in Achthuizen en één in Middelharnis zijn in oktober gemaaid en gehooïd. Het hooi is afgevoerd door de gemeente. Tussen de werkzaamheden door is er met regelmaat gewerkt in het belevingsbos bij Den Bommel en bij de haven van Oude Tonge, daar zijn de paden gemaaid. Tenslotte zijn er een zestal insecten hotels geplaatst in en rond Middelharnis geplaatst, geschonken de het windfonds "Goeree Overflakkee".

Vergoedingen

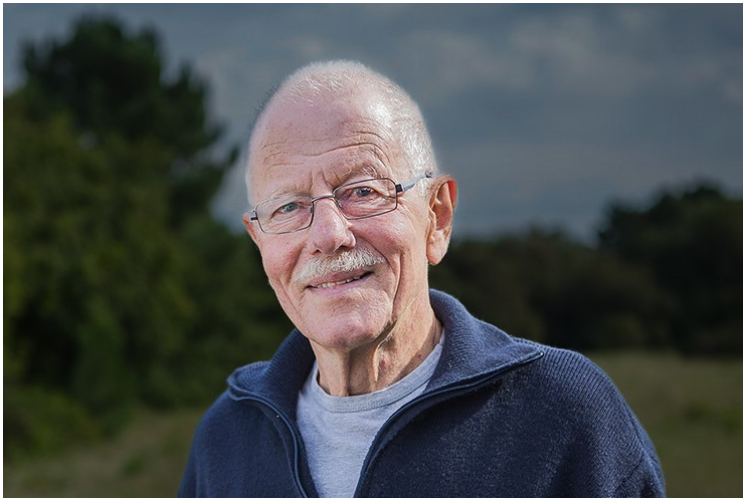
Voor de werkzaamheden van de maandaggroep wordt een bedrag per dag gevraagd en voor de zaterdaggroep worden afspraken met instanties gemaakt voor een passende vergoeding. De verzekering voor de vrijwilligers is gedekt bij de vrijwilligersverzekering via de gemeente Goeree Overflakkee en bij "Landschap en Erfgoed Zuid-Holland. Ook dit jaar heeft de vereniging weer een voucher ontvangen van de provincie, het geld is gebruikt voor de aanschaf van veiligheidskleding. Tevens is er een aanvraag gedaan bij het windfonds "Goeree Overflakkee". De bijdrage hiervoor is besteed voor de aanschaf van insecten hotels. Ook dit jaar zijn er weer twee vrijwilligers geslaagd voor de herhalingscursus motorzaag. Ook zijn er twee vrijwilligers geslaagd voor de opleiding bosmaaier.

Aanschaf

De materialen van de werkgroep worden opgeslagen in een werkkar. Deze wordt door de vrijwilligers naar de locatie gereden. De aangeschafte bestelauto door de vereniging voldoet uitstekend en wordt nu, na het overlijden van Cees Appel, beheerd door Han Greve.

We zijn Han Greve, Kees van t Zelfde en Krijn Tanis weer veel dank verschuldigd voor het organiseren van de werkdagen perfect bijhouden van de technische hulpmiddelen.

In memoriam Cees Appel

Cees heeft 13 jaar in het bestuur van de NLGO gezeten en daar zijn bijdrage geleverd om op bestuurlijk niveau een rol van betekenis te zijn voor de Natuur op het eiland. Dichter bij huis heeft hij ook 13 jaar in de commissie voor de Landinrichting Ouddorp gezeten. Net als nu, liep ook toen het overleg met de boeren stroef en moesten er veel compromissen worden gesloten. Samen met Wout Visser

heeft hij ervoor gezorgd dat de natuurwaarden op de kop zijn vergroot met o.a. het Volgerland in zijn huidige staat, de Salamander route en de Stekelbaars route.

Na het vertrek van een van de coördinatoren komt Cees in 2006 bij de terreinwerkgroep, die toen alleen op de laatste zaterdag van de maand vanaf september tot maart werkzaam was. Cees ontfermde zich gelijk over het materiaal. Iets wat hij nooit meer heeft losgelaten. Zijn vakkennis en het overal vinden voor een oplossing als er iets stuk was, zal als een enorme waardering binnen de vereniging blijven bestaan.

Het organiseren van een maandag/gepensioneerden groep kwam voort uit de koker van Cees.

Na veel overleg met de provincie, kreeg Cees het voor elkaar dat we een aanvraag konden doen voor een werkkar en nieuw materiaal bij de provincie. Eind 2015 kwam de goedkeuring ervoor, een werkkar, kniptangen en nieuwe zagen. Samen met Krijn Tanis werd de kar ingericht en alles kreeg zijn vaste plaats. De kar werd Cees zijn ding, niets ging er vuil in en alles moest en zal op de juiste plaats terug worden gezet.

Uiteindelijk ging ook Cees overstag om over te gaan op elektrisch en in 2021 werd de eerste elektrische zaag aangeschaft en nu is bijna alles elektrisch, ook tot grote tevredenheid van Cees.

Ook met de laatste aankoop eind vorig jaar was hij zeer in zijn nopjes. Een eigen auto voor oa de werkgroep. Op een donderdag had het bestuur de beslissing genomen en vrijdagmorgen had Cees de auto al geregeld. Zo was hij, en geen gras over laten groeien en alles direct regelen.

De herinnering en de prettige samenwerking zal altijd in de gedachten van de werkgroep blijven.

Jaarverslag 2023

Werkgroep Vogels

Kerkuilenwerkgroep

Projectgroep Zomertortels

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

4. Werkgroep Vogels

In 2023 heeft de werkgroep haar reguliere tellingen verricht. Ook werden er een aantal vergaderingen gewijd aan de structuur van de werkgroep. Dit heeft ertoe geleid dat per debut 2024 Ko Katsman zich heeft opgeworpen als coördinator van de werkgroep, met ondersteuning van Carla Trappenburg en....

a. Jaarverslag Kerkuilenwerkgroep 2023

Auteurs: Ger Maatkamp & Cor Both

Dit is het jaarverslag van de werkzaamheden van de kerkuilen-werkgroep Goeree-Overflakkee. Onze werkgroep maakt onderdeel uit van de Natuur- en landschapsvereniging Goeree-Overflakkee. Met als werkgebied het eiland Goeree-Overflakkee.

De kerkuilenwerkgroep is opgericht rond 1992 en bestond toen uit twee leden, te weten Jan Kees Goedegebuur en Cor Both.

De kerkuilenwerkgroep bestaat op dit moment uit vijf actieve leden. Waarvan er twee, Daan van de Groef en Arie de Lint, grofweg het Flakkeese deel van het eiland voor hun rekening nemen. De andere drie leden, Cor Both, Ger Maatkamp en Pieter Both, het Goereese deel.

De activiteiten bestaan uit het zoeken naar geschikte nestplaatsen waar de door de kerkuilenwerkgroep vervaardigde nestkasten kunnen worden geplaatst. De eerlijkheid gebiedt wel hierbij op te merken dat veel van de geplaatste nestkasten als “bouwpakket” zijn geleverd via de Vogelwerkgroep Midden-Delfland. De overige werkzaamheden bestaan uit het controleren en schoonmaken van de bewoonde kasten en indien mogelijk het ringen van de aanwezige (jonge en/of adulte) kerkuilen.

Werkwijze. Ieder voorjaar worden de kansrijke kasten bezocht. Waar mogelijk worden de aanwezige braakballen verzameld en meegenomen. Worden er in de nestkast eieren en/of jongen kerkuilen ontdekt, dan worden die locaties vanaf dat moment gemonitord. Dit tot het moment waarop de jonge groot genoeg zijn om geringd te worden. In de loop van de zomer worden de kansrijke nestkasten, waar nog niets gezien was, nog een keer bezocht. In de loop van het najaar worden de gebruikte nestkasten voor een laatste keer bezocht voor een schoonmaakbeurt.

Aantal nestkasten. Tot op dit moment, januari 2024, zijn er door de werkgroep 181 nestkasten geplaatst. Hiervan zijn er in de loop der jaren ook weer verschillende verdwenen. Oorzaak hiervan, ander gebruik van de schuur, nieuwe eigenaren, sloop van de schuur en dergelijke. En het is in de loop der tijd ook gebleken dat sommige nestkasten gewoon op een ongeschikte locatie zijn geplaatst.

Resultaten 2023 In dit verslagjaar zorgden 33 broedlocaties voor 29 succesvolle broedsel, terwijl er 4 legsels als mislukt werden genoteerd.

In totaal zijn er dit verslagjaar 87 jongen kerkuilen geboren. 80 daarvan uit een eerste legsel en 7 uit twee geslaagde tweede legsels. Het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen per nest bedroeg dit jaar 3,3.

In 2023 heeft de kerkuilenwerkgroep op vier nieuwe locatie een nestkast geplaatst. En zijn er dit jaar zeker zes kasten, door verschillende oorzaken, afgeschreven. Van de 87 jongen kerkuilen die dit jaar zijn geboren konden er 66 worden geringd. In een enkel geval waren we te laat om te ringen omdat de jongen al waren uitgevlogen. En in een paar gevallen zaten de jongen niet in de nestkast maar op een voor ons onbereikbare plaats.

Ringen. In de eerste jaren van kerkuilenwerkgroep waren we afhankelijk van ringers van buiten Goeree-Overflakkee. Omdat er op dat moment niemand op het eiland gecertificeerd was voor het ringen van de kerkuilen. Vanaf 2013 worden de kerkuilen op Goeree-Overflakkee geringd door Ger Maatkamp. Op dit moment is het nieuwste lid van de kerkuilenwerkgroep Pieter Both bezig met de ringersopleiding. Het ringen van de kerkuilen op Goeree-Overflakkee zal op de lange duur daarmee gewaarborgd zijn.

Historisch overzicht. In 1994 is het eerste broedgeval door de kerkuilenwerkgroep op Goeree-Overflakkee waargenomen. En eigenzinnig als kerkuilen kunnen zijn verkozen de kerkuilen op deze locatie de aangeboden nestkast niet te gebruiken. Maar een soort tunneltje tussen de pakken stro die daar in schuur lagen opgeslagen. Ook de drie daaropvolgende jaren kon op die locatie een broedende kerkuil in het stro worden waargenomen. Met in 1997 zelfs met een vervolg legsel.

Pas, of “al” zo u wilt, in 1998 werden er ook op vier andere locaties op Goeree-Overflakkee broedende kerkuilen aangetroffen. Tussen 1998 en 2006 schommelde het aantal broedgevallen van de kerkuil tussen de vijf en de negen. Daarna liep het aantal broedgevallen van de kerkuil op Goeree-Overflakkee op. Er werden in 2007 voor het eerst meer dan tien legsels waargenomen (dertien dat jaar). In 2015 kwam het aantal legsels zelfs boven de twintig uit namelijk twee-en-twintig. Maar ook toen was de rek er nog niet uit. In 2019 stopte de teller pas bij acht-en-dertig broedsels, een tot nu toe nog niet verbeterd record op Goeree-Overflakkee. In totaal werden er in dat top jaar 144 jonge kerkuilen geteld. In dit verslagjaar 2023 staat de teller op 33 legsels van de kerkuil wat het op één na hoogste aantal op Goeree-Overflakkee betekend. Een top jaar dus, met een totaal van 87 jonge kerkuilen.

Dankwoord. Als laatste wil de kerkuilenwerkgroep hierbij eenieder bedanken die het mogelijk maakt dat wij als werkgroep het beschermingswerk van de kerkuil op Goeree-Overflakkee kunnen uitvoeren. Zonder de medewerking van eenieder die ons toestaan om bij hen een nestkast te plaatsen en ons tevens de gelegenheid bieden deze ieder jaar een paar maal te mogen bezoeken voor controle. Zonder dat zouden wij dit beschermingswerk niet kunnen uitvoeren.

Jaarverslag project Zomertortel 2022-2023.

Inleiding

Stichting Duinbehoud, in opdracht van de Provincie Zuid-Holland, heeft op 17-06-22 en 25-11-22 op Ouddorp een overleg geïnitieerd met aanwezigen vanuit Stichting Duinbehoud, Stichting Zuid-Hollands Landschap (ZHL), vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee (NLGO) en vereniging Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland (NVSD).

Het doel was initiatieven verzamelen die de natuurwaarden op (de kop van) Goeree-Overflakkee kunnen versterken. Naast vele andere ideeën is daar de wens benoemd om binnen de NLGO-vogelwerkgroep activiteiten te ontplooiën ter bescherming van de Zomertortel op Goeree. Dat idee heeft binnen de NLGO geleid tot 'het Zomertortel-project'.

Dit jaarverslag geeft de activiteiten en resultaten binnen het project over 2023.

Als bronnen voor feitelijke informatie zijn Vogelbescherming.nl en Zomertortel.nl geraadpleegd.

Indeling van het verslag

1. Informatie over de Zomertortel
2. Oprichten projectgroep, eerste projectplan
3. Samenvatting projectactiviteiten en resultaten 2023
4. Projectdoelstelling, korte, wat langere en lange termijn
5. Bezetting en organisatie projectgroep
6. Publicaties in 2023
7. Documentatie, gerelateerde projecten

Zomertortel op de Kop van Goeree (foto: Hans van Oostenbrugge)

1. Informatie over de Zomertortel

De Zomertortel (*Streptopelia turtur*) is een kleine duif, die in april-mei in Nederland arriveert, 1 tot 3 legfels heeft (onder gunstige omstandigheden) en in september-oktober naar zijn overwinteringsgebied trekt, de Sahel bezuiden de Sahara. Vogelbescherming Nederland biedt heldere en volledige informatie. Zoek op “zomertortel” of volg onderstaande koppelingen:

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/zomertortel>

<https://www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/onze-boerenlandvogels/kerngebieden-en-projecten/operatie-zomertortel1>

De Zomertortel wordt ernstig in haar voortbestaan bedreigd door 4 mogelijke oorzaken;

1. verdwijnen van habitat in Nederland (en heel Europa) door intensieve landbouw en verdwijnend kleinschalig en van hagen voorzien landschap,
2. jacht in Frankrijk, Italië en Spanje (1.000.000 afgeschoten vogels per jaar!),
3. verdwijnen van habitat in de Sahel door zich daar ontwikkelende veeteelt,
4. de ziekte ‘het geel’ (veroorzaakt door de parasiet *Trichomonas gallinae*).

De achteruitgang van deze vogel wordt triest maar treffend in beeld gebracht door het aantal getelde broedparen. In 1979 waren er nog ongeveer 30.000 broedparen in Nederland, in 2020 minder dan 1000. Om uitsterven te voorkomen is door de Europese Unie voor de zomertortel een ‘International Single Species Action Plan’ opgesteld. Het doel van dit actieplan is om de achteruitgang van de zomertortel zo snel mogelijk te stoppen. In het plan worden tal van acties voor de korte en langere termijn benoemd die de zomertortel ten goede moeten komen, zoals habitatverbetering in broed- en overwinteringsgebieden, strengere regulering van de jacht, meer onderzoek, bewustzijnsbevordering en internationale samenwerking. Zowel in Engeland, Duitsland, België, Frankrijk én Nederland lopen projecten om deze soort voor uitsterven te behoeden. De jacht is nu al in meerdere landen voorlopig verboden, hopelijk wordt dit definitief.

2. Oprichten projectgroep, eerste projectplan

Op 27 maart 2023 had de projectgroep in oprichting een eerste overleg, voor een verkenning van mogelijkheden. Daar werd besloten eerst informatie te verzamelen over de zomertortel op Goeree-Overflakkee, over lopende projecten in Zeeland, mogelijke projecten in Engeland, Duitsland en België, en over mogelijke beheermaatregelen voor zowel de korte als de langere termijn. In ieder geval wilden we in 2023 al starten met de eerst mogelijke maatregel; bijvoederen.

3. Samenvatting projectactiviteiten en resultaten 2023

Na die eerste bijeenkomst is voortvarend gewerkt om bijvoederlocaties te realiseren. Voor de volgende stap, het aanleggen van voedselakkers, is contact gezocht met het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer Goeree-Overflakkee (ANLb) om de subsidiemogelijkheden helder te krijgen. Op basis van een door de projectgroep opgesteld beheerplan voor voedselakkers, werd in oktober 2023 formeel voor 5 jaar subsidie toegezegd voor 1 ha. Met deze informatie is een aantal boeren benaderd om hun interesse te peilen om een deel van hun land, nabij territoria, beschikbaar te stellen om een voedselakker in te richten. Helaas is het ons niet gelukt om in 2023 nog akkers in te zaaien. Met name het in 2023 inzaaien van winterpostelein was ons doel. Dit gewas geeft zaad in april-mei, precies op tijd voor de arriverende zomertortel.

Territoria: Op de kop van Goeree zijn in 2023 37 broedparen geteld (bron G. Tanis).

Bijvoerlocaties: Er zijn 9 locaties ingericht; 6 bij 5 particulieren en 3 bij Natuurmonumenten. Wekelijks werd voer gestrooid, van begin mei tot begin juli.

Monitoring: Vond plaats door een wildcamera over de locaties te laten rouleren. Bij minstens 2 particulieren werd dagelijks met een kijker gemonitord. Door projectleden werden rondes gelopen of gefietst langs territoria en foerageergebieden. Specifiek in augustus en september is tijdens wandelingen op Goeree gemonitord. Daar werden soms tot 15 dieren bij elkaar waargenomen, inclusief juvenielen, foeragerend op zaad van Zeewolfsmelk (*Euphorbia paralias*) of rustend in heesters.

Resultaten bijvoeren: Er werden met de wildcamera vele soorten vogels en zoogdieren gespot op de voederlocaties, soms heel boeiend vastgelegd. Helaas zijn slechts op twee locaties zomertortels gezien, bij 1 locatie op zicht en bij de 2e op foto vastgelegd (zowel met wild- als particuliere camera).

Zomertortels op bijvoederlocatie, met juveniel (foto: Rob Rossel)

Waarnemingen van soms 15 zomertortels, mét juvenielen, op Goeree (foto: Esther de Jong)

Voedselakkers:	Door de projectgroep is een beheerplan opgesteld, inclusief gewenste zaadsoorten, op basis waarvan het ANLb formeel subsidie heeft toegezegd. Het doel was twee akkers van een halve ha te realiseren, nabij territoria. Er zijn meerdere boeren benaderd, waarvan er één mee wil doen. Er wordt nog met een tweede partij gesproken. Dat wordt in 2024 vervolgd.
Overleg:	Vroeg in 2023 werd contact gelegd met Vogelbescherming Nederland, wat resulteerde in hun deelname in de projectgroep, levering van voer en van een wildcamera om op de locaties doorlopend opnames te kunnen maken. Zodoende konden we de benutting van de locaties monitoren. Verder is overlegd en informatie uitgewisseld met het project in Zeeland, met de Gemeente Goeree-Overflakkee, met Natuurmonumenten, met perceeleigenaren, met ANLb, met een aantal boeren uit de omgeving. Ook is de projectgroep een aantal keren bij elkaar geweest. Veel overleg vond telefonisch plaats of via Whats-App.
Documentatie:	Er is documentatie verzameld en geraadpleegd van andere projecten in Nederland, Engeland, Vlaanderen en Duitsland.

4. Projectdoelstellingen; korte, wat langere en lange termijn

Voor de **korte termijn** is ingezet op het inrichten van bijvoederlocaties bij bekende territoria. Dit komt voort uit het internationale actieplan en is bedoeld als noodmaatregel, om de huidige populatie betere overlevingskansen te bieden.

Het bijvoederen heeft als doel dat de vogels bij aankomst in Nederland voldoende kunnen foerageren, op krachten komen en aan legsels beginnen. Bijvoederen van eind april tot half juli garandeert de dieren voedselzekerheid. Dit kan aanzet zijn voor meerdere legsels.

Voor de **wat langere termijn** willen we voedselakkers inrichten. Dit gebeurt ook in Engeland en Zeeland. De effectiviteit van die akkers, met name in Zeeland, is nog niet onomstreden.

Met de kennis van één van de projectleden, ecooloog en voor Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten de uitvoerder van soortenmonitoring in door hen beheerde gebieden, is een beheer- en zaaiplan opgesteld wat naar verwachting betere resultaten zal geven.

Voor de **lange termijn** zal de projectgroep waar mogelijk stimuleren dat de benodigde habitat voor de zomertortel op het eiland zal toenemen, her-ontwikkeld zal worden. Het moet dan gaan om landschapselementen zoals bosjes, hagen, overhoekjes etc. (invulling van het Aanvalsplan Landschap en van in het ANLb onderscheiden leefgebied 'droge dooradering').

Hiervoor liggen kansen binnen de op handen zijnde natuurherstelmaatregelen vanuit het Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), de provinciale en gemeentelijke Omgevingsvisie, het te verwachten herstel van de Groen-blaue dooradering, maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit en al dergelijke trajecten.

5. Bezetting en organisatie projectgroep

NLGO Dick Brand, Ed van Wijk, Ko Katsman, George Tanis, Malene van der Put, Rob Rossel, Esther de Jong, Kees van 't Zelfde, Hans van Oostenbrugge

VBN Jules Bos

NM Matthijs Broere

Op NLGO Centraal (een sharepoint site) is een structuur aangemaakt voor opslag van documentatie. In principe hebben alle projectgroepsleden toegang tot deze centrale opslag.

Op Whats-App zijn twee groepen ingericht;

- voor de onderlinge communicatie binnen de projectgroep,

- voor communicatie met de particuliere eigenaren die hun tuin of grond beschikbaar stelden.

6. Publicaties in 2023

Een artikel in streekkrant Eilanden Nieuws in mei door Jan Baks, voorzitter van de NLGO.

Een artikel in het NLGO- en NVSD-blad STERNA, nr. 2 2023, van Ko Katsman.

7. Documentatie, gerelateerde projecten

De NLGO heeft een centrale gegevensopslag ingericht: NLGO Centraal.

Daar is per NLGO-werkgroep en dus ook voor de projectgroep Zomertortel een site ingericht waar alle relevante (koppelingen naar) documentatie een plaats heeft gekregen (dat was en is in ieder geval de doelstelling). Vanuit deze locatie kan (op verzoek) informatie worden gedeeld.

Jaarverslag 2023

Plantenwerkgroep

Plantenwerkgroep G-O Oost

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

Plantenwerkgroep

Coördinator: Clarie Tanis. De plantenwerkgroep heeft haar telwerkzaamheden uitgevoerd. Clarie heeft besloten dat het tijd is voor haar om te stoppen. Daarmee komt een eind aan een lange periode. De Plantenwerkgroep is dus op zoek naar een nieuwe coördinator.

We danken Clarie voor de vele jaren van haar toewijding aan onze Plantenwerkgroep.

Vanuit Oost Flakkee bericht Lenie Ponse ons:

Jaarverslag Plantenwerkgroep GO-oost/Tholen.

Onze Plantenwerkgroep komt weer tot leven als de zon wat vroeger aan de kim verschijnt, dus zo eind april van elk jaar. We draaien al vanaf de laatste IVN Natuurgidsencursus in 2013/2014. Daaruit zijn een aantal plantenliefhebbers tevoorschijn gekomen en de gastdocent Corrie Hanenberg heeft deze cursisten verder getraind. Vervolgens is een Plantenwerkgroep opgericht, waarvan de Thoolse Lenie Ponse het coördinatorschap op zich heeft genomen. Waarom een Thoolse? Deze veelpraats was de enige Thoolse deelnemer aan de Natuurgidsencursus op Flakkee, de andere cursisten waren allemaal inheems.

We zijn met een behoorlijk aantal enthousiastelingen opgestart in de tuin van Carla Donkers: Anja Almekinders, Kirsten en DirkJan Dekker, Carla Donkers, Anne Marijke Elema, Corrie Hanenberg, Ineke Hoek, Ineke Markus, Lenie Ponse, Mary Trommel, Joke de Visser, Hans van Voorst en Eleonor Vroegindewey, maar bij de opkomst tijden de inventarisatie-, studeer- en speurmiddagen kwamen slechts een stuk of 8,9 deelnemers opdagen.

Van lieverlee is de harde kern overgebleven: Anja, Kirsten, Carla, Corrie, Ineke Hoek, Lenie en Mary. Helaas is Mary Trommel overleden afgelopen november, in de leeftijd van 66 jaar, we zullen haar als persoon en haar enthousiaste inbreng node missen tijdens de komende speurrondes!

Jaarlijks gaan we de data bekijken waarop we kunnen inventariseren, meestentijds op dinsdagmiddag in de maanden april, mei, augustus, september en oktober.

Rond de langste dag gaan we 3x in de avond op stap: juist, op dinsdagavond.

En meestentijds treffen we goede weersomstandigheden.

Als we volop regen verwachten gaan we gewoon NIET op stap, we zijn niet bang van een beetje regen maar plezierig is anders.

Tot besluit drinken we nog wat met elkaar en af en toe gaan ook plantenliefhebbers vanuit Tholen mee naar Flakkee om te genieten van de mooie streek en om de kennis op een wat hoger peil te brengen.

In 2023 zijn we wel een keer of 10 op stap gegaan, we hebben 4 kilometerhokken uitgekozen bij FLORON voor HNS, waarbij 2 verschillende groepen of personen in diverse maanden een kilometerhok gaan bekijken, de tijd die gebruikt mag worden staat van te voren al vast dus FLORON krijgt een mooi beeld van de soorten die in zo'n vierkante kilometer groeien.

De Oudelandsedijk tussen Middelharnis en Stad aan het Haringvliet met de omringende polders liet 191 soorten zien, waarvan Dubbelkelk, Gele morgenster, Hertshoornweegbree, Kruisdistel en Rood guichelheil de soorten waren waarvan we de aantallen moesten noteren.

Het ging vrij snel, we waren met 2 groepjes dus beide kanten van de dijk konden in ene ronde meegenomen worden.

Een volgende keer zijn we aan de gang gegaan bij de Tilsedijk en de Molendijk nabij den Bommel. We verzamelen in die hoek altijd op het parkeerterrein van Hetty's, dan zijn we elkaar niet kwijt, zoals wel eerder gebeurde. Op de heenweg had ik dikke pech, 500 meter VOOR de verzamelplek stond alles vast, met voorbij suizende ambulances, politie en brandweer en een rij zwaailichten. Ten langens leste mochten we op onze beurt draaien en door een opening in de vangrails weer terug rijden naar de stoplichten bij de afslag Oude-Tongel!

Gelukkig ben ik altijd redelijk van de tijd, dus met een behoorlijke vaart via de Provincialeweg weer terug naar Hetty's, waar de deelnemers al reikhalzend stonden uit te kijken: waar blijft Lenie. Ze hadden niks van het verkeersongeluk gezien of gehoord. En het kruispunt was vrij gebleven waardoor we zonder hinder naar onze speurplek konden rijden.

Dit kilometerhok was mooi en gezellig: we werden enkele keren weggejaagd door boze buurtbewoners. "Wat doen jullie hier, niks te zoeken, niks te noteren, wegwezen". Ook werden we enkele malen bedreigde door grauwendende, bijtende honden!!!!!!! En we kwamen tijdens de twee rondes aan 217 soorten met Aardaker, Knikkende distel, Veldgerst en IJzerhard als bijzondere, zeldzame soorten.

Het kilometerhok achter Ooltgensplaat bij de waterzuivering zorgde ook al voor hilariteit. We hadden afgesproken met elkaar om daar en daar bij elkaar te komen, maar de chauffeur van de auto waar ik achteraan reed kon 't niet vinden! En eentje was op de fiets vanuit Ooltgensplaat gegaan en wachtte, en wachtte geen speurvrienden.

Maar: opeens zag een speurmaatje uit de auto voor mij, een voorwiel uit een bosje steken: jawel, daar was het andere deel van onze groep.

Het was een mooie plek daar bij de dijk langs het Krammer/Volkerak; ook de waterzuivering en omstreken gaf mooie soorten te zien dus aan het einde van de avond, bij het koffie drinken, waren we meer dan tevreden, ik zei dat we zeker 200 soorten genoteerd hadden. Maar het waren zelfs 234 wilde planten met als bijzonderheden Aardaker, Agrimonie, Blauw walstro, Blauwe waterereprijs, Bleekgele droogbloem, Goudknopje, Groot moerasscherm, Knopig doornzaad, Kruisdistel, Moerasandijvie, Rode ogentroost, Scherpe fijnstraal, Veldgerst, Zilte rus, Zilte zegge. Helaas ook Watercrassula, een invasieve soort.

Bij het havenkanaal Middelharnis zijn we het vaakst geweest, je loopt jezelf de benen uit het lijf want met de auto daar komen lukt niet (aanlooptijd telt gelukkig niet mee voor de vastgestelde uren). En we hadden de pech dat eentje NIET over de fietsbrug durfde vanwege hoogtevrees. Daarnaast raakte een andere speur_STER haar fietssleuteltje kwijt (als je een roestige fietssleutel gaat vinden van de zomer bij het Jaagpad of de Westhavendijk: mail even!). Ook waren enkelen vergeten door te geven dat ze verhinderd waren, dus wachten, wachten, wachten. Gelukkig heerlijk uit de wind en in de zon achter een stenen gebouwtje. Toch hebben we genoten van de uurtjes aldaar, we houden allemaal wel van een wandeling door buitendijkse gedeeltes en zeker als er een wandelpad is. Dan heb je geen last van Boa's, Politie of Boswachters die je betredingstoestemming argwanend komen bekijken.

Dit kilometerhok leverde 260 soorten op: stukje strand, vakantiepark, dijken, haven, polder, natuurgebied en vanzelfsprekend de pieren van het havenkanaal, waar we deels niet op konden vanwege dikke versperringsdraden. We bedachten nog in onze overmoed een waterfiets te huren, om langs de versperring te komen!

Het is altijd weer een verrassing hoeveel soorten we hebben gevonden, maar de meest bijzondere van 2023 waren toch Blauw walstro, Goudknopje, Heemst, Klein vlooienkruid, Knopig doornzaad, Moeslook, Selderij en Stijve ogentroost.

Biezen, Grassen, Russen en Zeggen is niet ons echte terrein maar Natuurvereniging Tholen heeft een 80-jarige specialist in de gelederen, daar kunnen we nog wat van leren en hij is altijd bereid mee te kijken.

Ter afsluiting en als jaarvergadering hebben we op 30 januari een high tea georganiseerd met onze PWG. Na het teloorgaan van IVN GO zijn we verweesd achtergebleven en hebben we als noodsprong met elkaar “vergaderd” en lekkers gesnoept.

Scherpenisse, 30 januari 2024,
Lenie Ponse – coördinator.

Vlindertelgegevens Goeree-Overflakkee seizoen 2023

Kleine parelmoervlinder foto Jan Baks

Januari 2024
Rob Rossel

Inleiding.

Ook dit jaar zijn we als vlinderwerkgroep Goeree-Overflakkee weer druk in de weer geweest om de 11 verschillende routes te monitoren. In 2023 is er een nieuwe route gestart in Ooltgensplaat. In 2024 wordt er hier op de slikken nog een tweede route opgezet. De routes op Schouwen-Duivenland worden nog steeds gelopen maar hier is onder leiding van Jan Meerman een eigen vlinderwerkgroep opgezet. Deze Schouwse routes zult u dus niet meer vinden in dit verslag. In 2024 gaan we proberen om er meer routes op Goeree-Overflakkee bij te krijgen.

De laatste jaren worden gekenmerkt door weersextremen. Vooral de hete zomers hebben hun weerslag op de overleving van de vlinders. Door gebrek aan bloeiende planten verdwijnt de nectarbron voor de volwassen vlinders. Verdroogde waardplanten kunnen nauwelijks voedsel bieden aan het groot aantal rupsen welke nodig zijn voor de overleving van de soort. Ook de rupseneters zoals vogels en insecten hebben het moeilijk om nog een rups van hun gading te vinden. Ik ben heel benieuwd wat de invloed is van het hele natte najaar op de overlevingskans van de vlinders. De eerste citroenvlinder en dagpauwoog zijn al gezien. We gaan zien wat dit jaar gaat brengen.

Telverslag 2023.

De eerste weken van het telseizoen was het weer niet erg stabiel maar tussen de buien in vielen er toch nog wat vlinders te tellen. Wel was de veelvuldig aanwezige wind nogal eens een spelbreker. Zeker de routes in het open veld hadden hier last van. Het oranje tipje werd veel geteld, dit is conform het landelijke beeld. De citroenvlinder was bij ons op zijn normale niveau. Landelijk deed deze het echter heel goed. Na een hele droge zomer, waarin er op sommige plekken nog nauwelijks bloeiende planten waren, bleef het tot het eind van het seizoen toch nog een beetje doorlopen. Schreven we vorig jaar dat de zomerpiek in 2022 het laagst was, in 2023 was deze nog lager!

Volgens de vlinderstichting was 2023 zelfs het slechtste jaar sinds het starten van de metingen in 1990. Populaties van vlinders hebben het moeilijk of zijn zelfs weggevaagd. De overgebleven kleine populaties zullen het moeilijk krijgen door een geringe genetische variabiliteit waardoor zij minder weerstand kunnen bieden aan komende (weers)invloeden. Wanneer we kijken naar onze waarnemingen dan komen weliswaar het aantal getelde vlinders in 2023 overeen met 2022, een groot deel van de getelde vlinders waren wel het klein- en groot koolwitje en de atalanta's. De wat zeldzamere vlindersoorten, die tot nog toe nog wel in redelijke aantallen door ons werden geteld, zijn teruggelopen zoals het zwart dikkopje, koevinkje en de distelvlinder. De laatste is een trekvlinder en deze kan zomaar in een goed jaar massaal binnenkomen.

Al met al staan onze vlinders flink onder druk. Onze monitoring inspanningen dienen er toe om dat te registreren en om vervolgens oplossingen te onderbouwen zoals aangepast beheer van onze bossen, duinen, bermen en tuinen. Dus namens de vlinderstichting en de natuur in Nederland bedankt voor ieders inzet en op naar een nieuw seizoen!

De dagvliegende nachtvlinders werden op een zestal routes gemonitord. Ook hier waren de aantallen lager als de voorgaande jaren.

Het blijft uitzien naar soorten die weliswaar niet algemeen zijn maar landelijk toch min of meer in de lift zitten. Dit zijn naast de koninginpage en het scheefbloemwitje

bijvoorbeeld de rouwmantel, grote vos, keizersmantel en het kaasjeskruidkoppje. De laatste is inmiddels vrij algemeen in Zeeuws Vlaanderen en is in 2022 voor het eerst sinds bijna een eeuw weer op Schouwen-Duiveland waargenomen.

Een soort die voor dit jaar als eerste is gezien is de eikenpage op de route in Ooltgensplaat. Deze kleine vlinder uit de “blauwtjes” familie verblijft meestal hoog in de bomen en komt zelden op bloemen af. Toch kunnen ze soms gezien worden op plaatsen waar veel “zoetigheid” van bladluizen op bladeren ligt.

Op de route in het agrarisch gebied worden bijzonder weinig soorten gezien. Desalniettemin is ook deze informatie zeer nuttig om landelijk een beeld te krijgen van de invloed van agrarische activiteiten op de vlinderstand.

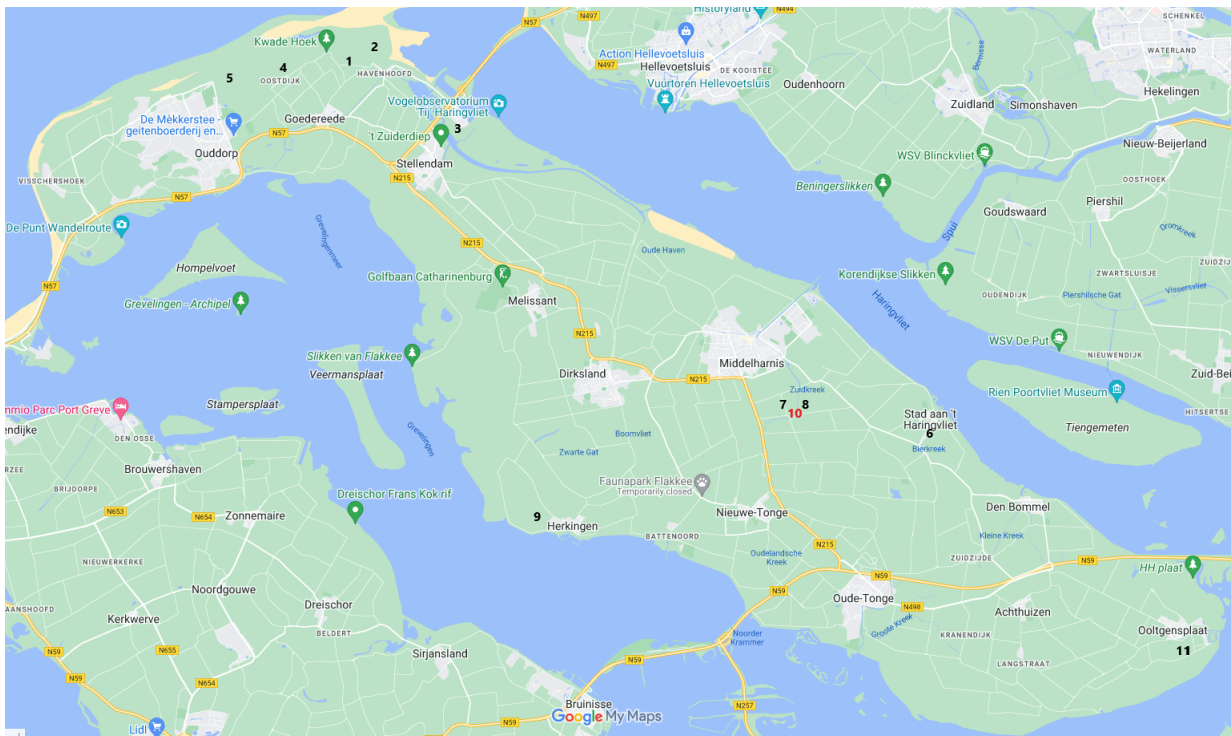
Figuur 1. Scheefbloemwitje. Foto Jan Meerman

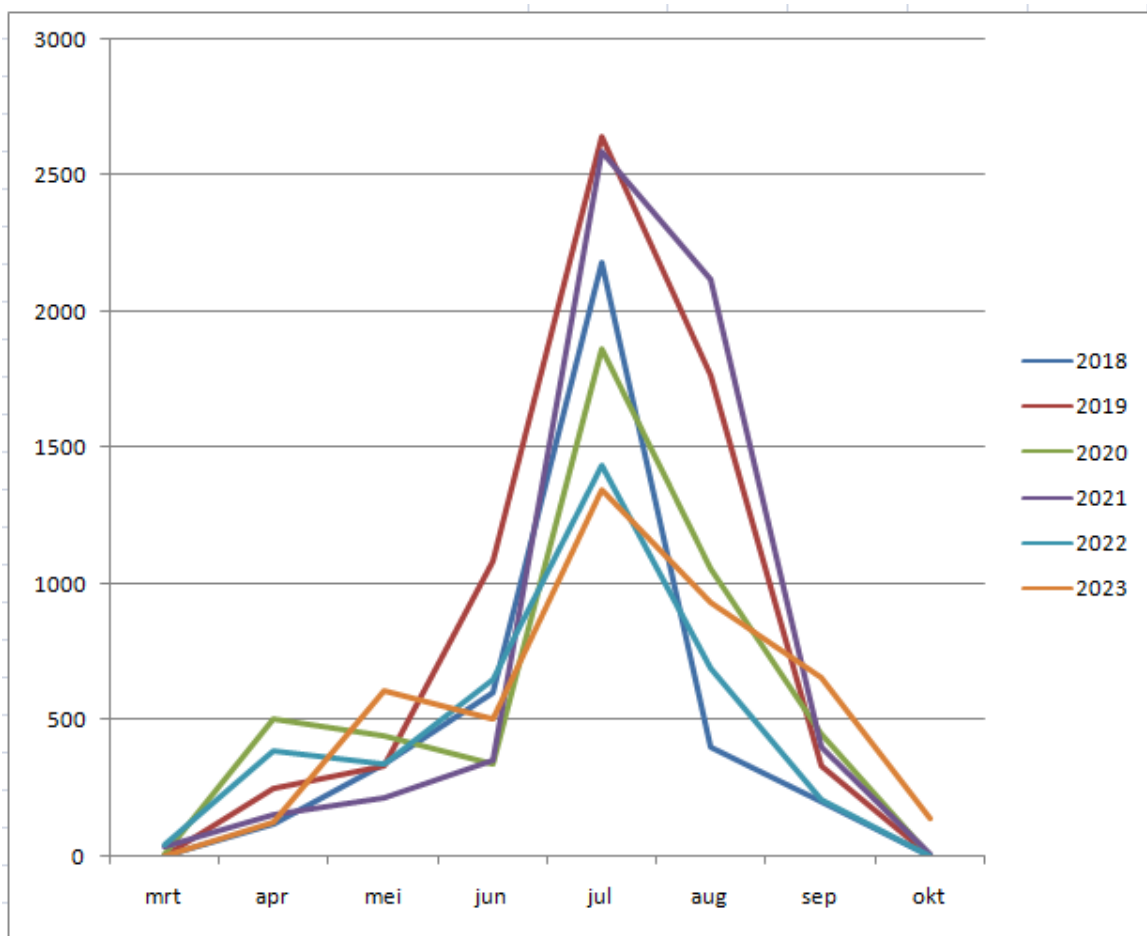
Figuur 2. Eikenpage. Foto Jan Meerman

De routes zijn ongeveer om de 10 dagen gelopen waarbij alle dagvlinders geteld zijn. Op 2 routes de hommels geteld. Dit jaar is ook voor het vijfde jaar meegedaan met het nachtvlindermeetnet op één locatie.

De routes op Goeree-Overflakkee.

Figuur 3. Verspreiding van de monitoring routes over Goeree Overflakkee en Schouwen Duiveland.

Figuur 4. Getelde vlinders per week sinds 2018

De piek van de getelde vlinders was in juli en viel iets vroeger als de piek van 2022. De grafiek geeft alleen het aantal getelde vlinders weer, helemaal eerlijk is dit niet want het aantal getelde vlinders per jaar is ook afhankelijk is van het aantal gelopen routes en van het aantal keer dat er per route gelopen is, daarom is het aantal vlinders per gelopen kilometer misschien wel zo interessant. Tabel 1 geeft wel aan dat 2023 ondanks de laagste piek in figuur 5, toch zo slecht nog niet was. In 2023 zijn er meer vlinders geteld. Dit had echter ook te maken met het aantal kilometers dat er gelopen is. Het aantal vlinders per gelopen kilometer is gelijk aan het voorgaande jaar.

Tabel 1. Aantal vlinders per gelopen kilometer sinds 2018

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
vlinders	3840	6398	4652	5914	3745	4309
gelopen kilometers	109,3	127,0	139,8	121,4	107,9	125,5
vlinders per kilometer	35	50	33	49	34	34

Figuur 5. Oranjetipje. Foto Jan Meerman

Figuur 6. Koevinkje. Foto Jan Meerman

Tabel 2. Getelde vlinders per soort voor alle routes sinds 2018

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
citroenvlinder	66	184	156	137	114	114
dagpauwoog	98	109	178	230	220	172
klein geaderd witje	226	278	412	235	241	358
klein koolwitje	239	607	1013	556	389	737
groot koolwitje	288	191	161	69	81	513
kleine vuurvinder	47	89	55	69	63	59
hooibeestje	211	164	183	299	223	220
icarusblauwtje	412	440	380	418	321	190
bruin blauwtje	100	281	178	101	103	337
bruin zandoogje	1075	1387	502	1426	797	435
oranje zandoogje	674	1079	877	1546	520	407
koevinkje	20	25	5	7	0	5
zwartsprietdikkopje	12	31	31	111	148	20
bont zandoogje	186	94	84	66	188	243
gehakkelde aurelia	8	20	7	6	8	40
boomblauwtje	11	51	45	6	3	21
atalanta	76	624	251	445	127	284
oranjetipje	27	18	71	48	41	101
kleine vos	22	20	13	96	93	26
heivlinder	4	2	0	0	0	0
keizersmantel	1	0	0	0	0	0
oranje luzernevlinder	3	30	1	1	11	0
landkaartje	12	16	32	12	25	12
distelvlinder	22	650	2	14	17	1
kleine parelmoervlinder	1	0	5	0	0	2
groot dikkopje	1	8	8	9	11	9
grote vos	0	0	1	0	0	0
gele luzernevlinder	0	0	1	0	0	0
koninginnenpage				2	0	1
argusvlinder				5	0	0
scheefbloemwitje					1	0
eikenpage						2
totalen	3842	6398	4652	5914	3745	4309

Tabel 3. Totaal getelde dagactieve nachtvlinders per soort

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
gamma-uil	63	63	83	47	35	42
sint-jansvlinder	8	4	41	93	64	15
sint-jacobsvlinder	5	6	15	17	5	8
kolibrievlinder		1	1		6	3
bruine daguil		5		11	8	1
metaalvlinder	1				1	2
zuringspanner			16	10	4	1
gewone heispanner						1
mi-vlinder				2		1
Totalen:	77	79	156	180	123	74

Routes

In het hier na volgend overzicht wordt per route aangegeven wat er geteld is. Daar waar nodig is wordt dit nog verder uitgesplitst. Het is soms moeilijk om aan de hand van de tellingen per route een commentaar te geven. De aantallen zijn mede afhankelijk van het aantal keren dat er is waargenomen maar ook wanneer gedurende het seizoen. Dit is ieder jaar weer anders. Door de grote getallen waarnemingen is de vlinderstichting in samenwerking met het CBS echter wel in staat om de trends te berekenen.

Route 1: Nieuwendijk

Beheer: Natuurmonumenten
Habitat: grasdijk met bijzondere planten, jaarlijks gemaaid.
Routecode: V2392
Teller: Rob Rossel

De route had een goed begin in 2017, de dijk werd toen pas heel laat gemaaid. In 2018 en 2019 is een groot gedeelte van de Nieuwendijk gemaaid net voordat de kruisdistel ging bloeien. Dit was heel jammer omdat deze distels een enorme bron van nectar zijn. De terugval in vlinders is duidelijk te zien in de getelde hoeveelheden. In 2020 is er ook wat meer rekening gehouden met de bloei en bloembezoekers door de dijk in gedeelten te maaien. De achterliggende gedachte van dit maaibeheer is dat NM de dijk verder wil verschromelen om een botanische grotere waarde te verkrijgen. De heivlinder in 2018 was een onverwachte vlinder. Waarschijnlijk is deze door het gebrek aan nectar elders gaan zwerven. De droogte, de aanhoudende straffe wind plus het niet optimale maaibeheer zorgden ook in 2022 voor een heel matig resultaat. De enige soort die het een beetje goed deed was het oranje zandoogje. Ook voor 2023 vielen de resultaten tegen. Alleen het bruine zandoogje viel positief op. Het zwartsprietdikkopje werd helemaal niet meer gezien.

Soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	6		2		1		
bont zandoogje	12	49					
boomblauwtje			1	1			
bruin blauwtje	23	3	14	7	3	8	51
bruin zandoogje	751	242	506	102	177	65	153
citroenvlinder	5	1	2	2	1	6	8
dagpauwoog	18	11	2	4	2	27	8
distelvlinder	2	3	32		1		
groot koolwitje	6	10	4	9	1	1	1
heivlinder		1					
hooibeestje	27	7	9	10	4	7	18
icarusblauwtje	425	103	70	93	55	97	56
klein gaderd witje	7	29	13	7	1	4	6
klein koolwitje	29	19	23	76	16	17	45
kleine vos	301	9	2	6	8	16	
kleine vuurvlinder	11	9	13	4	3	10	9
koevinkje			1		1		
oranje luzernevlinder			3				
oranje zandoogje	188	31	94	105	85	149	73
oranjetipje	2	2		2	1		
zwartsprietdikkopje	29	7	6	6	6	7	
Totalen:	1842	536	797	434	366	414	428

Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
bruine daguil		5		1		1
gamma uil	61	18	13	14	3	19
kolibrievlinder		1	1		3	1
metaalvlinder	1					1
sint-jacobsvlinder	2	3	13	5		1
sint-jansvlinder	7	1	9	23	18	
Totalen:	71	28	36	43	24	23

In totaal werden er in 2019 en 2020 aanmerkelijk minder dagactieve nachtvlinders geteld als in 2018 toen er nog 71 vlinders geteld werden. De sint-jansvlinder wordt op deze route redelijk veel gezien.

In 2023 zijn er naast de gammauil nauwelijks nog nachtvlinders geteld.

Tevens is er in 2018 een begin gemaakt met de telling van de hommels. In 2019 is dit vanaf het begin ter hand genomen. Door het maaien zijn er toch veel bloeiende planten verdwenen en de aantallen zijn laag. Wel is er aan de zuidzijde van de Nieuwendijk gezocht naar de knautiabij. Een van de meer dan 350 soorten wilde bijen. Deze is niet door mij aangetroffen. Wel heb ik hier de hommels geteld die op de bloemen zaten. Deze hommels zijn echter niet meegenomen in onderstaande tabel. Ook in 2022 was er door gebrek aan bloeiende planten weinig te halen voor de hommels. Oorzaak van de tegenvallende resultaten zijn zowel de droogte als het maaibeleid.

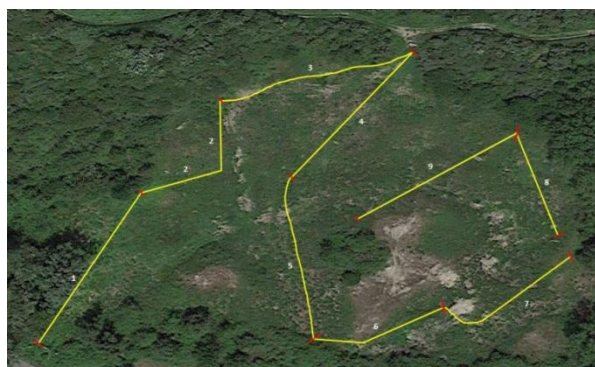
In 2023 was het ook heel droog op de dijk met bijzonder weinig bloeiende planten waardoor het nectaraanbod zeer beperkt was. Het maaien van de kruisdistels hebben heel duidelijk een negatief effect op alle insecten. In 2017 stonden alle kruisdistels in bloei en was overal het zoemen van de insecten te horen.

Figuur 8. Hommel op ratelaar Foto Jaco Costerus

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
aardhommel	11	2	3		
aardhommel-complex	51	42	73	52	32
akkerhommel	25	9	16	2	23
gewone koekoekshommel	0	0	2	3	
boomhommel					5
hommel onbekend	77	51	32	5	32
steenhommel	76	46	87	30	10
tuinhommel	0	0	0		
tweekleurige koekoekshommel	0	1	0		
weidehommel	7	2	0		
Totalen	247	153	213	92	84

Route 2: 't Hôôd

Beheer: Natuurmonumenten
Habitat: duingrasland omgeven door bomen
Routecode: V2391
Teller: Rob Rossel

Soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	3		2			1	
bont zandoogje	5	2	1	2		6	1
bruin blauwtje	2	6	14	2		2	8
bruin zandoogje	36	47	40		12		13
citroenvlinder	23	12	21	14	2	8	16
dagpauwoog	21	13	4	9		10	4
distelvlinder			16				
groot koolwitje	8	8	4	6	12	3	2
hooibeestje	16	8	1	4	3	1	7
icarusblauwtje	28	21	12	11	5	3	9
klein geaderd witje	18	7	1	97	4	1	0
klein koolwitje	56	24	84		2	34	74
kleine vos	4						
kleine vuurvlinder	7	8	7	6	3	1	6
koevinkje	1	1	1		3		
oranje luzernevlinder	1		3				
oranje zandoogje	44	48	104	46	7	20	18
oranjetipje	5					1	2
zwartsprietdikkopje	4	1			1	1	
boomblauwtje				1			
kleine parelmoervlinder				2			1
scheefbloemwitje						1	
Totalen:	282	206	315	214	54	93	161

Een leuke waarneming waren de twee kleine parelmoervlinders in 2020. In 2021 is deze route door omstandigheden weinig gelopen. In 2022 zijn de resultaten ook teleurstellend dit vooral door de kurkdroge omstandigheden. Bloeiende planten waren nauwelijks aanwezig. In 2023 was het klein koolwitje de meest getelde vlinder. De kleine parelmoervlinder maakt de tegenvallende resultaten weer goed.

Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
gamma uil	22	6	10	1		8
sint-jacobsvlinder		5	2	1		
kolibrievlinder					2	1
sint-jansvlinder		1	1			
Totalen:	22	12	13	2	2	9

Route 3: Scheelhoek

Beheer: Natuurmonumenten
Habitat: bospad en droog grasland
Routecode: V2445
Teller: Aart de Gopper

Soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	122	11	50	64	54	27	89
bont zandoogje	30	52	21	8	5	66	65
bruin blauwtje	360	23	134	62	15	3	148
bruin zandoogje	24	65	28	13	6	1	46
dagpauwoog	94	32	25	34	32	9	11
distelvlinder			5				
gehakelde aurelia	14	3	6		2	4	16
groot koolwitje	6	68	28	5	5	18	18
hooibeestje	10	6		1		1	
icarusblauwtje	14	9		1		1	3
klein geaderd witje	109	139	144	211	101	133	132
klein koolwitje	95	29	75	79	57	54	32
kleine vos	1					4	
kleine vuurvlinder	28	8	4	4	3	32	3
koevinkje			3				
landkaartje	7	6	4				
oranje zandoogje	47	17	57	38	11	48	83
oranjetipje	30	16	15	31	32	19	41
citroenvlinder	39	28	57	37	60	37	33
boomblauwtje				2	2		
Totalen:	1030	512	656	590	385	457	720

Opmerkelijk is hier het hoge aantal bruine blauwtjes in de eerste paar jaar. Inmiddels is de soort daar vrijwel verdwenen. Het vrijwel ontbreken van het hooibeestje en icarusblauwtje is ook opmerkelijk. Ook de lage hoeveelheid distelvlinders valt op in vergelijking met andere route's. Het bonte zandoogje is algemeen wat past in de boomrijke karakter van deze route. Het is een heel mooie route met redelijk wat reliëf in de begroeiing maar ook in het terrein. Dit is voor vlinders van groot belang omdat ze bij grote warmte voldoende schuilplaatsen kunnen vinden. Helaas is er een paar jaar geleden een BMX-route over dezelfde paden gelegd waardoor het lopen van de route niet meer aangenaam is en soms ronduit gevaarlijk. Opvallend is de grote afname van het bruin blauwtje. We zullen dit jaar deze soort extra volgen om te kijken wat de oorzaak hiervan zou kunnen zijn.

In 2023 werden hier veel vlinders geteld. Vooral de toename van het bruin blauwtje is opmerkelijk. Na een aantal jaren waarin er aanmerkelijk minder geteld werden komt deze soort weer terug. Op de droge zandgrond groeien veel ooievaarsbekachtigen, de waardplant voor deze vlinder.. Deze planten kunnen goed tegen de droogte en hiervan profiteert het bruin blauwtje.

Route 4: Oostduinen

Beheer: Natuurmonumenten
Habitat: droog duingrasland
Routecode: V2607
Teller: Jan Baks

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	2	1	7	15	2	5
bont zandoogje	1	1	3	11	5	7
bruin blauwtje		16	5	22		42
bruin zandoogje	221	201	82	241	123	76
citroenvlinder	1	4	2	4	2	3
dagpauwoog	2	4	10	13	12	6
distelvlinder	2	20		2		
groot dikkopje		7				
groot koolwitje	18	4	11			4
heivlinder	3	2				
hooibeestje	24	24	14	56	25	86
icarusblauwtje	145	69	56	228	26	43
klein koolwitje	6	14	63	42	8	19
kleine vos	3		1	5	4	
kleine vuurvlinder	3	8	10	27	3	29
oranje luzernevlinder		4				
oranje zandoogje	30	66	54	109	72	83
zwartsprietdikkopje		4	4	10	11	5
koevinkje			2			2
gehakkelde aurelia			1			1
oranjetipje			1			
boomblauwtje			2			
kleine parelmoervlinder			3			1
klein geaderd witje				1	2	
koninginnenpage				2		1
Totalen:	461	449	331	788	295	413

De route is pas later in het seizoen 2018 opgestart. Hier is de heivlinder 5 keer waargenomen. Helaas is die na 2019 niet meer geteld maar het is te hopen dat hij niet echt verdwenen is maar gewoon niet op de route aanwezig is. Het is een moeilijk te tellen soort omdat die altijd zo gaat zitten dat er geen slagschaduw is. Dit is een vrij stabiele route met regelmatig soorten die toegevoegd worden aan de lijst. Dit jaar werd weer de koninginnenpage gespot. Verder doet het hooibeestje, het bruin blauwtje en de vuurvlinder het heel goed. Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
gamma uil		1	2	1	1
sint-jacobsvlinder			4	2	7
sint-Jansvlinder		19	58	35	13
zuringspanner		16	2	4	1
kolibrievlinder				1	1
metaalvlinder				1	1
gewone heispanner					1
Totalen:		36	66	44	25

Route 5: de Enden

Beheer: Natuurmonumenten
Habitat: duinpad en duingrasland
Routecode: V2606
Tellers: Jaap Braber

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	5	25	41	22	15	26
bont zandoogje	10	11	12	15	13	37
boomblauwtje	7	6	8	1	2	
bruin blauwtje	2	24	11	1	8	1
bruin zandoogje	38	89	32	41	63	54
citroenvlinder	6	47	51	27	45	32
dagpauwoog	2	19	22		19	6
distelvlinder		38		2	2	
gehakelde aurelia	2	1	1	1		1
hooibeestje	26	13	10	10	16	32
icarusblauwtje	1	18	12	11	2	4
klein gaderd witje	47	73	84	47	74	49
klein koolwitje	43	114	285	201	126	193
kleine vos		1		1		
kleine vuurvlinder		11	23		12	11
koevinkje	3		2	8		
landkaartje	1					
oranje zandoogje	8	64	46	50	27	30
oranjetipje		2	8	3	9	25
gele luzernevlinder			1			
argusvlinder				4		
Totalen:	201	556	649	445	433	501

De route is pas later in het seizoen 2018 opgestart. Het is een duidelijke duinroute met mooie aantallen citroenvlinders. Opmerkelijk is dat de heivlinder hier niet geteld wordt. Het ligt hemelsbreed minder dan twee kilometer van de Oostduinen. Wellicht dat de Oostduinen route toch wat meer open plekken heeft. Maar wederom; de heivlinder is een soort die gemakkelijk gemist wordt. In 2020 een mooie waarneming van de gele luzernevlinder en in 2021 zowaar vier argusvlinders. Helaas is deze soort, die het landelijk heel slecht doet, dit jaar niet meer waargenomen. Het oranjetipje, welke tot nu toe weinig last heeft van de droogte is in 2023 veel geteld. Ook het hooibeestje is behoorlijk toegenomen. Dit is conform de trend in Nederland

Figuur 10. Hooibeestje foto Jaco Costerus

Route 6: Stadse Bos

Beheer: Gemeente Goeree-Overflakkee

Habitat: bosrand

Routecode: V2587

Tellers: Jos van Stralen

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	23	25	35	10	6	14
bont zandoogje	39	21	24		18	13
boomblauwtje	4	5	3	2	1	8
bruin zandoogje	10	6				
citroenvlinder		9	5	4		7
dagpauwoog	29	10	16	12	6	2
distelvlinder	9	43		1		1
gehakelde aurelia		1	1			
groot koolwitje	95	43	24	7	18	17
hooibeestje	6	7	6	3	2	4
icarusblauwtje	5	1	3			
klein koolwitje	22	11	40		11	39
kleine vos		7	1	1	14	
landkaartje	5					1
oranje zandoogje		2				
klein geaderd witje			4	16		3
kleine vuurvlinder					1	
oranjetipje						1
Totalen:	247	191	162	56	77	110

De route is pas later in het seizoen 2018 opgestart. Dit is overigens de enige route die binnen het dorp ligt en geen natuurgebied is. Het bestaat uit een dorppark met hieromheen de route. Zoals te verwachten viel doet het bont zandoogje het in deze boomrijke omgeving. In 2022 was de kleine vos opvallend goed vertegenwoordigd. Een "nieuwe" soort op deze route is de kleine vuurvlinder waaruit maar weer eens blijkt dat je altijd op wat nieuws moet rekenen. Dit is een vrij stabiele route langs de bosrand, er zijn weinig uitschieters.

Route 7: Vliegers vlinders algemeen

Beheer: Gemeente Goeree-Overflakkee en SBB

Habitat: kreekoever

Routecode: V2782

Teller: Cor Tanis

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	432	61	161	13	19
bont zandoogje	17	11	14	17	10
boomblauwtje	1				1
bruin blauwtje	7	4		3	
bruin zandoogje	6	6	6	4	1
citroenvlinder	1	3	4	4	
dagpauwoog	12	18	34	15	3
distelvlinder	177		5	2	
gehakelde aurelia	7	3		2	
groot koolwitje	3	8		2	2
hooibeestje	6	9	7	8	5
icarusblauwtje	16	24	5	17	9
klein geaderd witje	13	13	12	2	6
klein koolwitje	47	78	42	17	19
kleine vos	3	1	37	4	1
kleine vuurvlinder	1		2		
landkaartje	10	7		1	
oranje luzernevlinder	8			1	
oranje zandoogje	23	2	9	3	1
zwartsprietdikkopje	1				
oranjetipje		5	2	1	1
groot dikkopje			2		
Totalen:	791	253	343	116	78

Cor is in 2019 begonnen als teller op twee routes net buiten Middelharnis. Omdat hij in het verleden ook al veel geteld had resulteert dit gelijk in veel vlinders. De atalanta en de distelvlinder springen er uit met hoge aantallen. Vanaf 2020 werd er het gehele jaar geteld waardoor ook de oranjetipjes in het voorjaar zijn geteld en als soort in de route opgenomen. Het is een duidelijke bosroute met bonte zandoogjes maar weinig andere zandoogjes. Deze route is dit jaar iets minder gelopen maar dit verklaart niet het lage aantal vlinders. Door de droogte is heel veel koninginnekruid verdwenen. Dit was in het verleden een vlindertrekker waardoor hoge aantallen werden geteld.

Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
gamma uil	7	17	11	8	10
sint-jansvlinder	1			4	1
kolibrievlinder					1
Totalen:	8	17	11	12	

Route 8: Zuid-Kreek vlinders algemeen

Beheer: Gemeente Goeree Overflakkee

Habitat: kreekoever

Routecode: V2783

Teller: Cor Tanis

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	4	6	17		1
bruin blauwtje	2			1	2
bruin zandoogje	9	4		1	
dagpauwoog	3		9	6	1
distelvlinder	18		2		
hooibeestje	12	53	16	31	24
icarusblauwtje	24	44		21	26
klein koolwitje	6	16	5	2	
kleine vos	2		12	3	1
oranje luzernevlinder	4	1			
oranje zandoogje	2	2	1	2	
zwartsprietdikkopje	1				
klein geaderd witje		2	1	1	
groot koolwitje		4	3		
landkaartje		1			
Totalen:	87	133	66	68	55

Deze mooie route voert langs de kreek met mooie orchideeën. Ook de vlinders zijn rijk aanwezig maar duidelijk minder dan de route bij de Vliegers. Dit is overigens een kort route van zeven segmenten. Deze route is later in het seizoen 2019 begonnen. Inmiddels is het terrein behoorlijk verruigd door opslag van bomen en is het aantal vlinders afgenomen. Heel jammer vooral omdat het naast de vlinders ook botanisch een interessant stuk was. Het jaar 2023 bracht nauwelijks verandering in de aantallen. Ook zijn er geen nieuwe soorten gezien.

Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
gamma uil	32	37	1	9	10
sint-jacobsvlinder			6	1	
sint-jansvlinder	1	12	7	3	1
Totalen:	33	49	14	13	

Figuur 11. Boomblauwtje foto Rob Rossel

Route 9: Herkingse Bos

Beheer: SBB

Habitat: bosranden en grasveld

Routecode: V2789

Teller: Jaco Costerus

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
atalanta	33	13	25	11	25
bont zandoogje	8	19	12	25	16
bruin blauwtje	18	85	21	17	81
bruin zandoogje	83	40	17	12	64
distelvlinder	63	2	1	1	
gehakelde aurelia	1		2	2	4
groot koolwitje	14	30	11	29	42
hooibeestje	7	27	25	17	34
icarusblauwtje	24	47	10	9	20
klein geaderd witje	21	71	42	13	27
klein koolwitje	17	137	32	22	87
oranje zandoogje	46	90	4	50	116
zwartsprietdikkopje	15	12	10		12
citroenvlinder		12	16	5	9
dagpauwoog		32	43	59	22
kleine vuurvlinder		1	2		1
oranjetipje		12	7	5	4
kleine vos		2	8	8	8
landkaartje		24	11	24	2
groot dikkopje		8		1	9
grote vos		1			
boomblauwtje					8
Totalen:	350	665	299	310	591

Jaco is in de loop van het seizoen 2019 begonnen als teller in het Herkingse Bos. We kunnen hem ook wel Arendsoog noemen. Zelfs een stilzittend bruin blauwtje weet die op 10 meter afstand te spotten maar ook nog eens te herkennen. Door slootbeheer kan de route soms tijdelijk niet meer te belopen zijn. Opvallend zijn de aantallen landkaartjes op deze route. De laatste jaren blijven zowel het icarus- als het bruinblauwtje achter in de tellingen.

Dit jaar is deze route weer wat meer gelopen en dit is terug te zien in de getelde aantallen. Vooral de aantallen van het oranje- en bruin zandoogje zijn opvallend.

Er is naast de dagvlinders ook gekeken naar de dagactieve nachtvlinders.

Soort	2019	2020
gamma uil	2	5
Totalen:	2	5

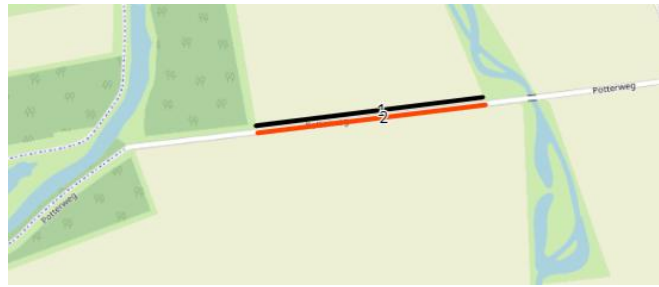
Route 10: Middelharnis agrarisch

Beheer: Gemeente Goeree-Overflakkee

Habitat: wegbermen grenzend aan akkerland

Routecode: V3194

Teller: Cor Tanis

Soort	2021	2022	2023
klein koolwitje	5		2
groot koolwitje	2	2	
atalanta	1		
oranjetipje		1	
kleine vos		2	
Totalen:	9	5	2

In 2021 is er voor het eerst begonnen met een agrarische route. Deze loopt midden tussen twee akkers door langs een sloot. De aantallen zijn zeer laag, ondanks dat er vaak gemonitord is. Deze route ligt tussen de route de Vliegers en de Zuidkreek in. Duidelijk is dat de bermen arm zijn aan dagvlinders. Interessant is het ene oranjetipje dat in 2022 voorbij kwam.

Helaas in 2023 geen verbetering in de aantallen. Met 2 vlinders is het een dieptepunt op deze route.

Figuur 12. Groot Koolwitje. Foto Jan Meerman

Figuur 13. Klein Koolwitje. Foto Jan Meerman

Route 11: Ooltgensplaat

Beheer: Gemeente Goeree-Overflakkee

Habitat: bosrand grenzend aan akkerland

Routecode: V3737

Teller: Erik Floor en Hendrik Baas

Soort	2023
citroenvlinder	6
dagpauwoog	109
klein geaderd witje	135
klein koolwitje	227
groot koolwitje	427
hooibeestje	10
icarusblauwtje	20
bruin blauwtje	4
bruin zandoogje	28
oranje zandoogje	3
koevinkje	3
zwartsprietdikkopje	3
bont zandoogje	94
gehakkelde aurelia	18
boomblauwtje	4
atalanta	102
oranjetipje	27
kleine vos	16
landkaartje	9
eikenpage	2
totalen	1247

Erik en Hendrik zijn dit jaar van start gegaan en hebben al heel mooie resultaten laten zien met mooie soorten maar ook met veel vlinders. Vooral de eikepage is een mooie soort. Met gemiddeld bijna 5 vlinders per 100 meter is dit een heel mooi resultaat. Opvallend is de hoeveelheid grote koolwitjes. Dit wordt verklaard uit het feit dat er naast de route een akker lag met hierop een koolsoort als groenbemester of vanggewas voor nematoden. Ook ligt er op ongeveer een kilometer afstand een biologische boerderij. De eikenpage is een nieuwe soort op de door ons getelde routes.

Nachtvlindertelling.

Route : Nieuwendijk 12

Beheer: particulier

Routecode: 259

Teller: Rob Rossel

Sinds 2019 wordt meegedaan met het nachtvlindermeetnet met behulp van een nachtval. Bij zonsondergang wordt de lamp aangedaan, bij zonsopkomst gaat deze weer uit. De val wordt gesloten, de vlinders geteld en de gegevens doorgegeven aan de Vlinderstichting. De vlinders kunnen na het tellen gewoon wegvliegen.

Naast de nachtval wordt er ook met het vanglaken gewerkt. Een sterke lamp schijnt hierbij op een wit laken en de nachtvlinders gaan hierop zitten. Ook wordt er gesmeerd. Hier zijn ook veel nachtvlinders gevangen

maar deze tellen helaas niet mee voor het nachtvlinder meetnet. Wel worden ze doorgegeven aan waarneming.nl. Sommige soorten komen wel op het laken, maar zelden in de nachtval. Dit is ook van toepassing op het smeren.

Er wordt hier géén gebruik gemaakt van de led-emmer van de Vlinder Stichting (zie foto hiernaast). Deze werkt op een powerbank en is zo goed te gebruiken op locaties waar geen stroom is. In dit geval is er wel stroom en kan er met een wat sterkere lamp (25 Watt) gewerkt worden. Sommige nachtvlindersaars maken in hun lichtval gebruik van veel zwaardere lampen. Hoe sterker de lamp hoe meer vlinders er gevangen worden. Maar het is een afweging van lichtvervuiling, kosten en het groter aantal nachtvlinders dat je moet determineren.

Dit jaar is er, mede ook door het slechte regenachtig najaar, maar 18 keer de lamp aangegaan. Desondanks zijn er toch nog 18 nieuwe soorten gevangen. In de afgelopen vijf jaar zijn er 305 soorten macro nachtvlinders gevangen in de nachtval op deze locatie in de Bokkepolder. Er moeten zeker nog meer soorten gevangen kunnen worden.

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gevangen	1005	602	1295	982	967
Aantal vangnachten	19	18	28	29	18
Aantal soorten	168	142	190	177	156
Aantal vlinders / vangnacht	53	33	46	34	54

Hieronder enkele nachtvlinders welke op deze locatie gevangen zijn.

Aantal nacht vlinders per soort Nieuwendijk 12 (in **geel**, nieuwe soorten voor 2023)

Soort	2019	2020	2021	2022	2023
aangebrande spanner	1	2	6	4	6
aardappelstengelboorder	2	0	1	0	1
agaatvlinder	0	2	2	3	1
appeltak	11	4	12	5	5
bastaardsatijnvlinder	2	0	7	1	0
berkeneenstaart	1	3	1	0	0
beukeneenstaart	1	0	0	0	0
bijvoetdwergspanner	0	0	1	1	0
blauw weeskind	0	0	2	0	0
blauwbandspanner	1	1	1	3	1
blauwrandspanner	0	0	0	1	1
bleke eenstaart	0	0	1	0	0
bleke grasuil	0	0	0	8	41
bont halmuiltje	0	1	0	0	2
bonte bessenvlinder	0	0	2	0	0
bonte worteluil	1	0	1	2	0
bosbesuil	1	5	1	1	4
bosrankdwergspanner	0	0	0	0	1
bosspanner	0	0	0	1	0
braamvlinder	0	1	1	0	0
brandvlerkvlinder	20	6	28	9	8
breedbandhuismoeder	2	0	0	0	0
bruinbandspanner	0	1	0	0	0
bruine daguil	5	0	13	8	1
bruine eenstaart	7	2	7	0	2
bruine grijsbandspanner	1	0	2	5	2
bruine herfstuil	1	2	3	0	0
bruine sikkelui	0	0	5	1	1
bruine snuituil	3	0	7	1	0
bruine vierbandspanner	3	0	21	6	1
bruine wapendrager	1	1	2	19	2
bruine witvleugeluil	1	0	0	0	1
buxusmot	0	0	0	0	3
cipresdwergspanner	1	0	0	0	0
dennenpijlstaart	0	0	1	0	0
donker brandnetelkapje	0	0	0	1	0
donker halmuiltje	1	0	1	1	9
donker klaverblaadje	5	9	19	5	7
donkere iepenuil	0	0	1	0	0
donkere marmeruil	0	0	1	4	1
donkergroene korstmosuil	4	4	4	1	2
driehoekuil	0	10	8	19	4
drielijnuil	42	29	49	9	9
drievlekspanner	0	0	1	2	1
dromedaris	5	1	3	1	1
dubbelpijl-uil	1	2	0	1	0

dubbelstipvoorjaarsuil	2	1	1	5	2
duinhalmuiltje	2	0	0	0	0
duinworteluil	1	0	0	0	1
dunvlerkspanner	1	2	1	22	6
dwergstipspanner	4	4	2	2	0
egale dwergspanner	0	0	3	0	1
egale rietboorder	1	2	2	0	12
egale stofuil	4	3	2	3	7
eikendwergspanner	2	0	0	0	0
eikenprocessierups	1	0	1	0	0
esdoorndwergspanner	0	1	2	2	2
essengouduil	3	0	1	3	2
gamma-uil	66	80	54	40	99
geelbruine herfstuil	0	0	0	2	0
geelbruine houtuil	0	0	0	2	0
geelbruine rietboorder	0	0	0	1	0
geelbruine vlekuijl	0	2	0	0	0
geelschouder spanner	3	0	3	0	0
geelvleugeluil	0	0	0	0	3
gekraagde grasuil	0	1	0	1	0
gele agaatspanner	0	1	0	3	0
gele duinrietboorder	0	1	0	0	0
gele eenstaart	1	1	0	0	0
gele kustspanner	1	0	0	0	0
gele lis-boorder	1	22	1	0	0
gele tijger	0	0	0	1	0
gelijnde grasuil	1	0	1	2	2
gelijnde silene-uil	0	1	0	0	0
gelobd halmuiltje	3	6	4	1	10
geogde bandspanner	1	0	2	2	1
geogde worteluil	9	4	5	5	1
gepluimde spanner	3	0	2	1	0
gerande spanner	10	10	17	23	14
gestippelde oogspanner	1	0	0	0	1
gestreepte goudspanner	0	0	1	0	1
gestreepte rietuil	1	2	0	0	0
getekende roz spanner	1	1	0	0	0
geveerde spikkelspanner	0	0	0	0	2
geveerde witvleugeluil	1	0	2	1	1
gevlekte winteruil	0	0	1	0	0
gewone bandspanner	8	5	13	1	3
gewone breedvleugeluil	1	3	6	12	12
gewone dwergspanner	1	2	2	2	1
gewone grasuil	3	0	0	0	5
gewone he spanner	0	0	0	0	1
gewone spikkelspanner	5	9	46	35	7
gewone stofuil	6	9	25	11	2
gewone velduil	5	1	3	0	6
gewone worteluil	10	10	6	3	16

glad beertje	9	5	37	5	2
goudgele boorder	2	0	2	0	0
graanworteluil	0	0	3	1	0
grasbeertje	0	2	0	0	0
graswortelvlinder	3	1	1	1	3
grijze grasuil	1	1	0	0	0
grijze heispanner	0	0	1	0	0
grijze herfstuil	3	3	3	3	2
grijze stipspanner	1	14	8	12	1
groenbandspanner	0	0	0	4	1
groene dwergspanner	1	0	0	1	2
groene korstmosuil	0	1	1	0	0
groente-uil	1	0	8	15	3
groot avondrood	1	1	0	0	0
groot visstaartje	1	1	1	1	0
grote beer	1	0	4	1	1
grote voorjaarsspanner	16	0	1	5	5
grote wintervlinder	2	1	2	2	0
grote worteluil	2	0	1	1	2
guldenroededwergspanner	0	0	3	0	0
haarbos	6	1	14	1	0
hagedoornvlinder	1	3	10	8	6
hageheld	4	0	1	0	0
halmrupsvlinder	6	3	0	0	0
halmrupsvlinder of weidehalmuiltje	10	4	16	4	61
helmgrasuil	1	0	1	0	0
herculesje	1	0	2	3	0
herfst-rietboorder	2	3	13	7	80
herfstspanner	7	3	10	3	0
herfstspanner / novemberspanner /	0	0	0	3	0
hermelijnvlinder	0	0	1	1	0
hoekbanddennenspanner	0	0	0	0	1
hopdwergspanner	3	0	1	1	2
hopsnuituil	0	0	0	1	0
hopwortelboorder	0	0	1	1	0
houtspaander	1	3	6	8	1
huismoeder	78	16	68	60	37
huisuil	0	0	0	1	0
hyena	2	1	9	1	0
kadeni-stofuil	0	0	0	2	0
kameeltje	0	1	0	0	0
kamperfoelie-uil	1	2	0	0	0
klaverblaadje	9	2	3	0	0
klaverspanner	14	2	4	7	12
klein avondrood	1	0	0	3	0
klein kokerbeertje	0	1	1	0	0
klein visstaartje	0	0	0	1	0
kleine beer	35	30	17	6	15
kleine breedbandhuismoeder	1	1	2	0	0

kleine groenbandspanner	1	0	9	3	2
kleine groenuil	2	3	3	4	1
kleine hermelijnvlinder	0	1	0	1	0
kleine rietvink	0	0	0	0	2
kleine voorjaarsuil	2	2	1	2	0
kleine wintervlinder	0	7	35	0	0
kleine zomervlinder	0	1	3	0	0
kolibrievlinder	1	1	0	6	4
komma-uil	2	0	0	0	0
koolbandspanner	0	0	0	1	0
kooluil	1	0	1	0	0
koperuil	1	1	7	0	1
korstmoss spanner	1	0	0	0	0
kortzuiger	3	4	6	4	2
kroonvogeltje	0	1	0	1	0
kustuil	0	0	1	0	0
kweekgrasuil	0	0	1	0	13
licht visstaartje	1	0	0	0	0
lichte blokspanner	0	0	0	3	0
lieveling	2	0	2	0	1
ligusterblokspanner	0	1	0	0	0
ligusterstipspanner	0	1	0	0	0
lindeherculesje	0	0	5	0	0
maansikkeluil	2	2	13	15	0
maanuiltje	1	0	0	0	0
malvabandspanner	0	0	0	2	0
marmerspanner	0	0	1	0	0
meidoornuil	2	0	4	2	2
meldevlinder	0	0	2	0	0
mencicabeer	0	0	0	0	1
meriansborstel	13	0	1	1	1
metaalvlinder	0	0	0	1	2
mi- vlinder	0	0	2	0	3
moeras-grasuil	1	0	2	0	0
morpheusstofuil	5	7	6	11	4
muisbeertje	1	3	6	1	0
nachtpauwoog	0	1	0	0	0
nunvlinder	16	13	8	31	11
okergele grasuil	0	0	0	2	0
open-breedbandhuismoeder / kleine	4	0	3	6	0
oranje bruinbandspanner	1	0	0	0	1
oranje dwergspanner	2	0	5	2	0
oranje o- vlinder	0	0	0	0	1
oranje wortelboorder	5	0	2	1	1
oranjegeel halmuiltje	0	0	0	2	3
orvlinder	1	0	4	2	0
paardenbloemspanner	1	0	1	2	1
papegaaitje	2	0	2	5	5
pauwoogpijlstaart	1	0	0	1	1

peper-en-zoutvlinder	0	1	0	0	0
peppel-orvlinder	2	0	1	1	1
perentak	3	1	5	18	10
piramidevlinder/schijn-	0	0	7	3	2
plakker	4	1	4	0	0
plat beertje	23	24	15	18	0
populierengouduil	1	0	0	0	0
populierenpijlstaart	8	7	7	5	2
populierenvoorjaarsuil	0	0	1	0	1
prachtpurperuiltje	0	0	0	0	1
prachtstipspanner	0	0	0	0	1
puntige zoomspanner	1	0	0	0	0
puta-uil	11	7	4	9	9
randvlekuil	2	1	0	0	0
rietluipaard	0	0	1	1	0
rietvink	3	4	13	5	3
ringelrups	1	1	3	1	0
ringspikkelspanner	0	2	6	1	1
rode vlekkenuil	0	1	0	3	0
roesje	0	0	1	2	1
rondvleugelbeertje	0	1	1	0	0
rood weeskind	0	0	3	0	2
roodbruine vlekuil / hoogveenvlekuil /	52	46	21	5	13
roodstreepspanner	0	0	0	1	1
rozenspanner	3	3	0	3	0
satijnstipspanner	1	2	0	1	6
satijnvlinder	0	0	0	2	1
schaapje	0	1	0	0	0
schaaruil	0	1	4	1	2
schaduwstipspanner	4	6	15	1	2
schedeldrager	1	2	40	10	2
schijn-sparspanner / sparspanner	0	0	0	1	2
schilddrager	3	3	24	9	4
schildstipspanner	5	2	0	1	1
schimmelspanner	0	0	11	1	3
seringenvlinder	1	0	0	0	0
sierlijke voorjaarsuil	5	4	2	2	1
silenespanner	0	0	0	1	1
sint-jacobsvlinder	12	33	33	13	14
sint-janskruidbloks pan ner	0	0	1	0	0
sint-jansvlinder	4	41	93	64	19
smalvleugelrietboorder	0	0	0	0	3
sneeuwbeer	0	0	0	0	3
snuitvlinder	0	1	3	0	2
spitsvleugelgrasuil	9	0	1	0	3
spurrie-uil	0	0	0	0	1
stippelsnuituil	0	0	0	0	2
stompvleugelgrasuil	0	0	0	0	8
stompvleugelgrasuil / bleke grasuil	16	12	16	26	0

streepblokspanner	0	0	1	0	0
streepjesdwergspanner	0	0	5	0	1
streepkokerbeertje	1	4	28	9	4
stro-uiltje	2	3	9	4	0
tandjesuil	0	1	0	1	0
taxusspikkelspanner	3	1	9	7	4
trapeziumuil	2	0	0	0	0
turkse uil	0	0	0	0	1
tweestip-orvlinder	0	0	1	0	0
tweestreepvoorjaarsuil	10	15	11	19	13
v-dwergspanner	0	4	8	3	1
vale duinrietboorder	0	0	0	0	4
varens spanner	0	0	1	0	0
variabele breedvleugeluil	0	1	0	0	0
variabele eikenuil	0	0	1	0	0
variabele spikkelspanner	1	0	2	1	0
variabele voorjaarsuil	22	6	6	24	20
variabele w-uil	4	4	10	8	4
variabele worteluil	1	0	0	0	0
vierbandspanner	0	0	7	6	0
vierbandspanner / bruine	0	0	0	2	3
vierkantspikkelspanner	0	1	0	0	0
vierkantvlek uil	84	4	34	34	20
vierstipbeertje	1	1	0	0	0
vlekstipspanner	4	4	5	3	8
vliervlinder	0	1	1	2	0
volgeling	0	0	0	1	2
voorjaarsboomspanner	57	8	16	57	59
voorjaarsdwergspanner	1	1	1	2	0
voorjaarsspanner	0	0	1	8	0
vroeg visstaartje	1	0	0	0	0
vroege blokspanner	1	0	0	2	0
vroege spanner	2	0	0	2	0
vuursteenvlinder	0	0	0	1	0
wachtervlinder	2	0	0	1	0
wapendrager	4	12	13	14	0
wegedoornspanner	0	0	3	0	0
wilgendwergspanner	0	0	1	0	0
wilgenschor svlinder	0	1	1	1	0
wilgentandvlinder	0	0	0	0	1
witroze stipspanner	0	1	0	0	0
witstipgrasuil	1	1	3	2	4
witte eenstaart	2	0	0	0	0
witte grijsbandspanner	6	3	13	3	1
witte hermelijnvlinder	0	0	1	0	0
witte tijger	3	3	3	16	3
zandhalmuiltje	10	3	16	1	8
zest reep uil	3	0	1	2	0
zomervlinder	0	0	1	1	0

zuidelijke bandspanner	0	0	1	1	2
zuidelijke grasuil	0	0	2	1	5
zuidelijke stofuil	20	3	11	9	9
zuringspanner	0	16	10	4	1
zuringuil	1	1	27	14	6
zwart weeskind	0	1	1	2	0
zwartbandspanner	0	2	4	2	0
zwarte herfstspinner	0	3	24	0	0
zwarte-c-uil	84	7	24	32	12
zwartkamdwergspanner	0	2	4	0	0
zwartpuntvolgeling	0	0	0	1	0
zwartstipvlinder	0	0	0	1	0
zwartvlekdwergspanner	5	4	2	7	4
zwartvlekwinteruil	0	0	2	3	0
Totalen	1102	755	1477	1118	967
Aantal soorten	172	145	194	184	156

Jaarverslag 2023

Werkgroep Strand en Zee

Werkgroep Educatie

Het Groene Strand

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

Werkgroep Strand en Zee.

De werkgroep Strand en Zee houdt zich vooral bezig met het handmatig opruimen van de Groene Stranden op Goeree-Overflakkee.

De Groene Stranden zijn:

Het Groene Strand Kwade Hoek en het Groene Strand Westhoofd zoals aangeduid op de Strandkaart Goeree-Overflakkee.

1. Strand Kwade Hoek. (In beheer bij Natuurmonumenten en de gemeente.)
2. Strand Westhoofd. (In beheer bij de gemeente.)

Strandkaart Goeree-Overflakkee.

Op beide stranden wordt handmatig geruimd. Op strand Kwade Hoek systematisch en op strand Westhoofd indien nodig.

Dit omdat op strand Kwade Hoek door zijn ligging het meeste afval aanspoelt.

De werkgroep Strand en Zee is in 2023 uitgegroeid tot 42 actieve leden waarvan er gemiddeld 20 aanwezig zijn geweest bij 10 georganiseerde opruimacties.

Voor het coördineren en organiseren van deze acties is er een Vuilrapersapp van Natuurmonumenten.

Een deel van de leden van de werkgroep Strand en Zee is ook lid van de werkgroep Educatie.

Buiten de georganiseerde opruimacties werd er door de leden ca. 250 keer individueel geruimd op strand de Kwade Hoek en strand Westhoofd.

De totale inzet van vrijwilligers hiervoor betreft ca. 1950 uur.

Gekapitaliseerd vertegenwoordigd deze vrijwilligersinzet 1950 maal 5 euro=9750 euro.

Voor deze beheerswerkzaamheden werd geen vergoeding betaald aan de vrijwilligers door NLGO, vanuit de gemeentelijke subsidie of Natuurmonumenten.

De gemeente heeft in 2023 voor het continueren van het gehele Groene Strandenproject een subsidie gegeven van 2950 euro waaruit het zwerfafval opruimen subsidiabel was.

Einde van het jaar werd er door Natuurmonumenten een barbecue georganiseerd voor de vrijwilligers. NLGO heeft de ANBI status, dus vrijwilligers kunnen kosten aftrekken van de belasting.

Afval strand Kwade Hoek.

Het afval betreft afval dat uit zee aanspoelt en geen recreatief afval.

Al enkele jaren loopt er een afvalmonitoring traject op de Kwade Hoek waarbij het afval wordt gewogen en de volumens worden gedocumenteerd.

Dit om gegevens te verzamelen om de afvalstromen inzichtelijk te maken en de bronnen aan te kunnen pakken.

Deze gegevens worden gedeeld met Natuurmonumenten, de gemeente Goeree-Overflakkee en Stichting Noordzee.

De hoeveelheid afval in 2023 was 3660 kilo en daarbij, ongeregistreerd, het door de gemeente bij een calamiteitenactie afgevoerd afval.

De kennis die het opruimen en documenteren oplevert wordt door de leden, die deels ook lid zijn van de werkgroep Educatie, gebruikt bij het geven van voorlichting en het creëren van bewustwording.

In 2023 is aan deze activiteiten aandacht besteed in een televisie-uitzending van Vroege Vogels, het dagblad NRC, op Eilanden T.V. en in het Eilanden Nieuws.

2024.

De gemeente heeft voor 2024/25 het aanvragen van een subsidie mogelijk gemaakt voor het opruimen van zwerfafval op de Groene Stranden waaraan zij de volgende voorwaarden heeft verbonden:

“Handmatig schoonmaken van het strand (tenminste achter keer per jaar), waarvan het effect voor de gemeente bij schouwrondes en in haar meldingen systeem waarneembaar moet zijn.”

Er zullen in 2024 weer minimaal 8 opruimacties worden georganiseerd naast het individuele ruimen.

Het monitoren van afval zal worden voortgezet alsmede het inzichtelijk maken van de kosten van het ruimen door het bijhouden van gewerkte vrijwilligersuren en kosten. Getracht zal worden deze uren en kosten voor vergoeding in aanmerking te laten komen uit de gemeentelijke subsidieregeling 2024/2025 of andere bronnen, dit omdat de werkzaamheden vallen onder de zorgplicht en beheerstaak van de beheerders en het zo wie zo niet realistisch is aan vrijwilligers te vragen om buiten hun gewerkte uren structureel ook de daadwerkelijk gemaakte kosten voor hun rekening te blijven nemen.

Volgens de subsidieregeling Groene Stranden Goeree-Overflakkee is deze ook bedoeld voor subsidie voor het afval ruimen op de Groene Stranden.

Bij de nieuwe aanvraag voor deze subsidieregeling is een jaarplan en begroting vereist.

Daarin wordt ook de begroting voor het afval ruimen opgenomen.

Werkgroep Educatie.

De werkgroep Educatie is in 2023 gegroeid tot 15 actieve leden.

De werkzaamheden van de werkgroep Educatie zijn het organiseren van:

- Educatie activiteiten voor het Groene Strand.

- Aansturen vrijwilligers, vergaderingen, afstemming en evaluatie.
- Scholing en opleiding vrijwilligers.
- Natuureducatie op Goeree-Overflakkee.
- Het organiseren van ledenactiviteiten.

Educatie activiteiten.

Educatiekar.

De educatiekar werd ingezet bij:

- De Brouwersdam, de Kwade Hoek en Strand Westhoofd.
- Bij filmopnamen van de gemeente voor haar socialmedia campagne rondom de uitreiking van de Groene Wimpel.
- De Open Monumentendag.

Pop-ups.

Pop-ups werden gehouden op de Kwade Hoek (3 maal) en bij de Vuurtoren (8 maal).
Voor de pop-up zijn tafels en een bakfiets aangeschaft.

Voorlichting op locatie.

- Duurzaamheidsmarkt.
- Ondernemersdag.

Excursies en lezingen.

Er zijn in 2023 excursies gegeven voor:

- Het Groene Strand, voorlichtingsexcursie Groene Strand voor ondernemers.
- Bezoekers van het Groene Strand.
- Stichting Duinbehoud.
- Personeelsuitje aangevraagd door een bedrijf.
- Studente W.U.R. m.b.t. studie Zeehondenbeleid.

Daarnaast zijn er diverse Pop-up excursies door individuele leden gegeven.

- Lezing voor leden en niet-NLGO leden waarin het Groene Strand werd gepromoot.

Aansturen vrijwilligers.

Voor het aansturen van de organisatie en de vrijwilligers zijn er drie coördinatoren welke met regelmaat hebben vergaderd. De communicatie met de vrijwilligers gebeurt door het organiseren van vrijwilligersbijeenkomsten en de appgroepen Educatie Groene Strand en Groene Strand Schoolproject.

De volgende activiteiten werden door de coördinatoren voor de vrijwilligers georganiseerd:

- Inspiratie bijeenkomst.
- Jaarbijeenkomst in de Overkant.
- Kerstborrel en barbecue samen met Natuurmonumenten.

Scholing en opleiding vrijwilligers.

- Excursie over strandbroeders.

- Excursie voor nieuwe Groene Strandgidsen.

Natuureducatie op Goeree-Overflakkee.

- Grevelingendag georganiseerd voor scholen op Goeree-Overflakkee.
- Opstart van project om Groene Strand lessen te geven voor scholen.

Ledenactiviteiten.

De NLGO-ledenactiviteiten zijn tevens georganiseerd voor de leden van de educatiewerkgroep.

- Nieuwjaarswandeling.
- Bezoek aan Getijdenbakken Oosterschelde.
- Wandeling rondje Hoofd.
- Lezingen over schelpen en botten.
- Bezoek aan het Offshore Expertisecentrum.

2024.

Voor 2024/25 is er de mogelijkheid om subsidie aan te vragen uit de Subsidieregeling Groene Stranden Goeree-Overflakkee.

Het Groene Strand Goeree-Overflakkee.

In 2021 is het Groene Strand Goeree-Overflakkee van start gegaan.

Dit project sloot aan bij de lopende initiatieven die al door NLGO gestart waren om meer te doen, zoals vermeld in haar doelstellingen, aan educatie en voorlichting over de natuur op Goeree-Overflakkee en het beschermen en het herstellen van de natuur op de stranden. In samenwerking met Natuurmonumenten en de gemeente Goeree-Overflakkee als strandbeheerders zijn er nu twee Groene Stranden gerealiseerd; strand Kwade Hoek en strand Westhoofd.

In 2023 is de derde Groene Strandwimpel uitgereikt.

Aan de criteria voor het verkrijgen van de Groene Wimpel is ruimschoots voldaan zoals is te lezen in het juryrapport van 2023 (zie bijlage).

Mede voor het Groene Strand werden:

- Strandbroeders gemonitord en hun nesten beschermd en voorlichting gegeven.
- Monitoringtraject geïnventariseerd voor Stichting Anemoon, vondsten en kennis gedeeld met de leden van de werkgroep.
- Meegedaan aan de Nationale Schelpenteldag.
- Een afvalmonitoringtraject geïnventariseerd voor Stichting Noordzee.
- Een studie begeleid van een studente van de WUR die onderzoek doet naar het Zeehondenakkoord en de uitvoering daarvan m.b.t. het Groene Strand. (Resultaten in maart 2024)
- Meegewerkt aan een social media-campagne van de gemeente rondom de uitreiking van de Groene Wimpel. Hiervoor werden filmopnamen gemaakt.

2024

Er wordt met de gemeente gesproken over uitbreiding van de Groene Stranden in 2024. Voor het verbeteren, bestendigen en uitbreiden van het project zijn er allerlei initiatieven gaande die zullen worden beschreven in het jaarverslag 2024 en de begroting 2024.

Eén van de verbeterpunten is het sluitstuk van voorlichting en beschermende maatregelen waar de werkgroepen zich voor inzetten en waarop wij geen of zeer beperkte invloed op hebben.

Het betreft duidelijkere signalering en bebording voor de strandbezoekers en het meer aanwezig zijn van toezicht en handhaving door de strandbeheerders.

Dat zijn beleidskeuzes die door de beheerders kunnen worden gemaakt maar wel de waarde van het Groene Strand mede bepalen.

Er is een meldingenapp van Natuurmonumenten waar leden van het Groene Strand hun meldingen kunnen doen. De daadwerkelijke opvolging van meldingen wordt als onvoldoende ervaren wat nadelig is voor de verstoring die dit met zich meebrengt op de Groene Stranden. Om de noodzakelijke verbeteringen in deze te beoordelen en te volgen vragen wij hierbij ook aan de Groene Strandjury dit bij de beoordeling voor de Groene Strandwimpel 2024 en verder mee te nemen en hier aandacht aan te besteden.

Voor de bestendiging en uitbreiding van het Groene Strandenproject is het noodzakelijk een goede media-strategie te ontwikkelen en daarvoor de middelen beschikbaar te stellen vanuit het Groene Strandenproject zodat de strandgemeenschappen gebruik kunnen maken van de heden-ten-dage noodzakelijke communicatiemiddelen.

Dit jaarverslag zal ook worden verstuurd naar Het Groene Strand en de beheerders van de Groene Stranden en de vrijwilligers. Tevens is het een onderdeel van het jaarverslag NLGO. Dit totale verslag wordt besproken op de jaarvergadering en gepubliceerd op de website.

Goeree-Overflakkee, januari 2024.

-Jury Rapport Groene Wimpel 2023 is op te vragen bij StrandEnZee@nlgo.nl .

-Subsidiereregeling Groene Stranden is op te vragen bij StrandEnZee@nlgo.nl .

Nawoord.

NLGO wil hierbij in de eerste plaats alle vrijwilligers bedanken voor al hun inzet voor de werkgroep Strand en Zee, de werkgroep Educatie en het project Het Groene Strand. Zonder hun inzet waren deze actieve werkgroepen en het Groene Strandenproject niet mogelijk geweest.

Voor het realiseren van het Groene Strandenproject zijn de ondersteuning vanuit de projectleiding van Het Groene Strand, Natuurmonumenten, de gemeente en andere betrokkenen van cruciaal belang geweest. Met Natuurmonumenten is een hele goede samenwerking.

Voor de derde keer werd door de gezamenlijke inzet in 2023 de Groene Wimpel uitgereikt.

Uitreiking Groene Wimpel 2023.

Met de gemeente is op een bijzonder goede manier samengewerkt en er is door haar in 2023 voor financiële ondersteuning gezorgd. We zijn in gesprek om in 2024 het Groene Strand uit te breiden.

Met onze bijdragen hopen we de prachtige natuur op Goeree-Overflakkee meer onder de aandacht te blijven brengen, te zorgen voor bewustwording en het overdragen van kennis. Voor de toekomst is samenwerking van alle bij de natuur betrokken partijen op Goeree-Overflakkee van belang om alle mogelijkheden daartoe benutten, uit te bouwen en te verankeren.

Daartoe heeft NLGO het initiatief genomen om bij de gemeente aan te dringen om te komen tot een centrum voor Natuur- en Milieu Educatie. Voor onderzoek naar de mogelijkheden heeft de gemeente in 2023 een onderzoek gestart naar de vorm die een dergelijk initiatief zou kunnen krijgen. In 2024 komen de conclusies en verwachten we dat het proces concrete resultaten op gaat leveren.

We hopen in 2024 alle activiteiten verder uit te kunnen bouwen naar nog meer Groen Strand op Goeree-Overflakkee, nog meer educatie en activiteiten en minder afval voor een nog mooier en schoner Goeree-Overflakkee!

Namens de coördinatoren van het Groene strand

Jan Baks

Jaarverslag 2023

Kenniscentrum Zandwallen

Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee

Jaarverslag Kenniscentrum Zandwallen 2023

Het Kenniscentrum is een werkgroep van de NLGO en heeft als doel de kennis over het zandwallengebied te vergroten bij bezoekers, bestuur en eigenaren, de cultuurhistorische kwaliteit van het gebied te vergroten en het gebied te beschermen tegen aantastingen.

In 2023 bestond de werkgroep uit 5 leden: Servaas van der Horst, Gjalt Huppés, Bob Rodenburg, Krijn Tanis en Wout Visser.

Organisatorisch was de belangrijkste sprong voorwaarts de totstandkoming van regulier overleg met ambtenaren van de gemeente Goeree-Overflakkee. Elke zes weken praten twee van ons met een aantal ambtenaren die gaan over toezicht, vergunningbeleid en cultuurhistorie. Beide partijen weten nu veel beter van elkaar wat er speelt en weten elkaar zeer goed te vinden.

In de praktijk buiten is een doorgebroken zandwal aan de Marijkeweg in Ouddorp op ons verzoek in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Anders dan voorheen hebben we ook rechtstreeks contact gezocht met de eigenaren van de zandwal, en dat heeft veel kou uit de lucht gehaald. Deze methode passen we steeds meer toe.

Toen per ongeluk een historische zandwal aan de Koolweg werd afgegraven ten behoeve van de plaatsing van een transformatorhuisje, heeft de gemeente zelf stappen gezet om deze vergissing op te lossen. De wal is aangeheeld en het huisje is naar een andere locatie verplaatst.

Provincie en gemeente worstelen met de bescherming van de zandwallen. Daarom heeft op 1 september het Kenniscentrum twee provinciale ambtenaren, de beleidsambtenaar cultuurhistorie van de gemeente en twee medewerkers van het bureau SteenhuisMeurs rondgeleid op en rond de Kleistee. Het is een indringend bezoek geworden waarin we alle bedreigingen en kansen van het zandwallengebied hebben kunnen laten zien. Bureau SteenhuisMeurs komt in 2024 met een rapportage waarin de mogelijk ruimtelijke bescherming van het kroonjuweeldomein van de zandwallen beter onderbouwd wordt. Provincie en gemeente zijn opdrachtgevers, wij werken mee zolang toenemende bescherming van het gebied overeind blijft.

In de zomer heeft het Kenniscentrum twee keer een rondleiding verzorgd op de Kleistee voor bezoekers van De Overkant, aan de Dijkstelweg. Tijdens deze rondleidingen vertellen we over cultuurhistorische betekenis van de Kleistee als hart van het zandwallengebied, en combineren we dat met informatie over de natuurwaarden van het gebied.

Op 30 november hebben we ingesproken bij een presentatie-avond van de gemeente. We hebben ons fel verzet tegen een nieuw stuk beleid waardoor kleinschalig bebouwing in het buitengebied aanmerkelijk eenvoudiger gemaakt wordt. Hoewel de zandwallen in dat beleidsstuk een extra-beschermde status krijgen toegewezen, zien wij in praktijk dat dat een wassen neus is. We hebben ook meerdere overleggen met gemeenteraadsleden gehad over dit onderwerp en twee nieuwsbrieven naar alle gemeenteraadsleden gestuurd. De wethouder ruimtelijke ordening heeft toegezegd bouwplannen die voortkomen uit deze regeling aan de gemeenteraad kenbaar te maken. De regeling is verder helaas onverkort door de raad aangenomen.

Het kenniscentrum wil dat de regels over onderhoud van de zandwallen veel duidelijker worden verwoord en dat de handhaving op juist onderhoud worden aangescherpt. We streven ernaar dat alle zandwallen een verhoogde vorm van bescherming krijgen, niet alleen de wallen binnen het kroonjuweel van de provincie Zuid-Holland. We constateren dat keer op keer bebouwing plaatsvindt pal tegen of zelfs gedeeltelijk in een zandwal, en blijven protesteren tegen deze praktijk.

Groot punt van zorg voor het Kenniscentrum is de oprukkende bebouwing in het gebied. Zandwallen zijn op zich redelijk bijzonder, maar het zijn juist de 'kamers' die ontstaan door de zandwallen, die het gebied zo aantrekkelijk maken. Er lijkt geen rem te zijn op de komst van mantelzorgwoningen en B&B optrekjes, en zo slibben de kamers vol en verdwijnen de hooggeprezen doorkijkjes.